

Klauzulę wykonalności nadano
w dniu 24.01.2020 r. pkt I i II
na wniosek pełn. wierz. /K. 472/
r.pr. K. W..
Na zarządzenie Sędziego
z up. Kierownika Sekretariatu
Starszy Sekretarz Sądowy
J.Guzowska-Dereń
Sygn. akt I AGa 82/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2020 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Górski (spr.)
Sędziowie:	SSA Agnieszka Sołtyka SSA Leon Miroszewski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Marta Osińska

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2020 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa R. O.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda i pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 marca 2019 r. sygn. akt VIII GC 222/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III. w ten sposób, że zasądza nadto od pozwanego na rzecz powoda kwotę 24.000 zł (dwudziestu czterech tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwot:

- 6000 zł (sześciu tysięcy złotych) od dnia 31 października 2017;

- 3000 zł (trzech tysięcy złotych) od dnia 7 listopada 2017;
- 3000 zł (trzech tysięcy złotych) od dnia 17 listopada 2017 do dnia 31 stycznia 2018;
- 3000 zł (trzech tysięcy złotych) od dnia 21 listopada 2017;
- 6000 zł (sześciu tysięcy złotych) od dnia 28 listopada 2017;
- 3000 zł (trzech tysięcy złotych) od dnia 5 grudnia 2017;
- 3000 zł (trzech tysięcy złotych) od dnia 12 grudnia 2017;

II. zmienia orzeczenie o kosztach procesu zawarte w punkcie IV. zaskarżonego wyroku w ten sposób, że zasądza z tego tytułu od pozwanego na rzecz powoda kwotę 13.740 zł (trzynastu tysięcy siedmiuset czterdziestu złotych);

III. oddala apelację pozwanego w całości;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7950 zł (siedmiu tysięcy dziewięciuset pięćdziesięciu złotych) tytułem kosztów procesu.

Agnieszka Sołtyka Krzysztof Górski Leon Miroszewski

I AGa 82/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 marca 2019 roku wydanym w sprawie VIII GC 222/18 Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanej (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w S. na rzecz powoda R. O. kwotę 129.930,11 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwot i dat opisanych szczegółowo:

Sąd umorzył postępowanie co do żądania zasądzenia kwoty 12.522,74 zł o a w pozostałym zakresie oddalił powództwo.

Orzekając o kosztach procesu Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 9529 zł.

Wyrok rozstrzygał o następujących żądaniach i zarzutach stron

R. O. dochodził od (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej z siedzibą w S. powództwa o zapłatę kwoty 153.930,11 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi w następujący sposób:

- od 12.522,74 zł od 24 października 2017 r. do 31 stycznia 2018 r.,
- od 8.879,64 zł od 27 października 2017 r.,
- od 25.704,58 zł od 31 października 2017 r.,
- od 25.826,23 zł od 7 listopada 2017 r.,
- od 16.397,20 zł od 11 listopada 2017 r.,
- od 5.305,85 zł od 18 listopada 2017 r.,
- od 12.699,50 zł od 21 listopada 2017 r.,
- od 21.584,80 zł od 28 listopada 2017 r.,

- od 12.489,08 zł od 5 grudnia 2017 r.,
- od 3.655,12 zł od 8 grudnia 2017 r.,
- od 21.388,11 zł od 12 grudnia 2017 r.,

Nadto domagał się zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania przy uwzględnieniu dla określenia ich wysokości łącznej kwoty dochodzonych pierwotnie roszczeń, tj. 166.452,85 zł.

Uzasadniając swoje stanowisko powód wskazywał, że strony łączyły stosunki handlowe, w ramach których we wrześniu i w październiku 2017 r. pozwana wielokrotnie zlecała wykonanie międzynarodowego transportu towarów zgodnie z CMR. Wskazał też, że z tytułu wykonanego przewozu wystawił pozwanej dwadzieścia siedem faktur VAT, które spółka ta zaakceptowała. Przyporządkowując te faktury do żądania zapłaty wyrażonego w pozwie wskazać należy, że:

- żądanie zapłaty odsetek od 12.522,74 zł za okres od 24 października 2017 r. do 31 stycznia 2018 r. wynika z faktur: nr (...) na 3.647,28 zł, nr (...) na 8.875,46 zł;
- żądanie zapłaty 8.879,64 zł z odsetkami od 27 października 2017 r. wynika z faktury: nr (...) na 8.879,64 zł;
- żądanie zapłaty 25.704,58 zł z odsetkami od 31 października 2017 r. wynika z faktur: nr (...) na 3.660,20 zł, nr (...) na 4.183,08 zł, nr (...) na 8.923,76 zł, nr (...) na 5.249,27 zł, nr (...) na 3.688,27 zł;
- żądanie zapłaty 25.826,23 zł z odsetkami od 7 listopada 2017 r. wynika z faktur: nr (...) na 4.224,31 zł, nr (...) na 3.696,27 zł, nr (...) na 8.943,00 zł, nr (...) na 8.862,65 zł;
- żądanie zapłaty 16.397,20 zł z odsetkami od 11 listopada 2017 r. wynika z faktur: nr (...) na 3.686,80 zł, nr (...) na 8.933,81 zł, nr (...) na 3.716,59 zł;
- żądanie zapłaty 5.305,85 zł z odsetkami od 18 listopada 2017 r. wynika z faktury: nr (...) na 5.305,85 zł;
- żądanie zapłaty 12.699,50 zł z odsetkami od 21 listopada 2017 r. wynika z faktur: nr (...) na 3.711,34 zł, nr (...) na 8.988,16 zł;
- żądanie zapłaty 21.584,80 zł z odsetkami od 28 listopada 2017 r. wynika z faktur: nr (...) na 3.698,17 zł, nr (...) na 8.957,01 zł, nr (...) na 8.929,62 zł;
- żądanie zapłaty 12.489,08 zł z odsetkami od 5 grudnia 2017 r. wynika z faktur: nr (...) na 8.847,65 zł, nr (...) na 3.641,43 zł;
- żądanie zapłaty 3.655,12 zł z odsetkami od 8 grudnia 2017 r. wynika z faktury: nr (...) na 3.655,12 zł;
- żądanie zapłaty 21.388,11 zł z odsetkami od 12 grudnia 2017 r. wynika z faktur: nr (...) na 8.862,08 zł, nr (...) na 3.648,06 zł, nr (...) na 8.877,97 zł.

Powód wskazywał też, że do dokonania zapłaty wzywał pozwaną już pismem z 22 listopada 2017 r. Jednocześnie podał, że pozwana spółka w istocie uznaje, że powyższe wierzytelności przysługują powodowi, ale przeciwstawia im dokonanie z nimi kompensaty swoich wierzytelności z tytułu kar umownych. Powód zakwestionował zasadność naliczenia kar umownych podnosząc, że ich zastrzeżenie w łączących strony umowach było nieważne jako naruszające art. 58 § 2 k.c., ewentualnie – na wypadek niepodzielenia przez Sąd zapłaty powoda w tej kwestii – zwracał uwagę, że zastrzeżona przez pozwaną kara umowna jest rażąco wygórowana, a co za tym idzie zlecenie jest nieważne w zakresie wysokości kary umownej ze względu na art. 58 § 2 i 3 k.c.

Pozwana domagała się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Pozwana przyznała, że powód wykonał udzielone mu zlecenia spedycyjne, na podstawie których wystawił wymienione faktury VAT, ale dodała, że powód przedstawia jedynie niewielki wycinek współpracy stron, gdyż zleceń takich pozwana udzielała powodowi od 2013 r., a strony pozostawały w stałej współpracy gospodarczej (mimo braku jakiegokolwiek pisemnej umowy o stałej współpracy); zlecenia te były realizowane we wszystkich tygodniach roku, kilka dni w tygodniu, a powód regularnie wystawiał pozwanej faktury VAT łącznie w liczbie 297 na łączną kwotę 1.719.398,89 zł brutto. Pozwana stwierdziła, że zlecenie spedycyjne w punkcie 10 zawierało klauzulę o zakazie konkurencji, obwarowaną karą umowną w wysokości 25.000 zł za każdorazowe naruszenie. Pozwana uważała, że powód dopuścił się naruszenia tego zakazu przez złożenie podmiotowi trzeciemu – (...) S.A. w P. – oferty świadczenia temu podmiotowi usług transportowych z pominięciem pozwanej spółki komandytowej i bez jej wiedzy. Nadto powód mimo wezwań do zaniechania naruszeń zakazu konkurencji i do wydania uzyskanych korzyści, nie uczynił tego, co sprawiło, że pozwana naliczyła powodowi zastrzeżone kary umowne w kwocie po 25.000 zł za każde naruszenie (łącznie na 300.000 zł) i wystawiła mu dwanaście not obciążeniowych, by następnie potrącić te wierzytelności z wierzytelnościami powoda w taki sposób, że to powód ma obowiązek zapłaty na rzecz pozwanej jeszcze kwoty 19.398,28 zł.

Dodatkowo pozwana uważała, że powód nie udowodnił w żaden sposób ani tego, że pozwana narzuciła mu niekorzystne dla niego warunki zleceń spedycyjnych (co miałyby świadczyć według powoda o ich nieważności), ani tym bardziej nie udowodnił, że prawidłowo wykonał zlecenia, tj. że wykonał wszystkie szczegółowo opisane w tych zleceniach obowiązki, jak np. zwrotu oryginałów określonych dokumentów, przedstawienia na żądanie pozwanej oryginałów wydruków z termografu, które miałyby świadczyć o właściwych warunkach przewozu towaru, dokonania dezynfekcji naczep przed załadunkiem i po załadunku itd.; pozwana wezwania takie kierowała do powoda dopiero 8 lutego 2018 r., a zatem po powstaniu między stronami sporu co do zapłaty, której powód dochodzi w niniejszej sprawie. Pozwana podniosła jednocześnie, że za stwierdzenie takich naruszeń mogła – zgodnie z punktem 17 zleceń spedycyjnych – naliczać powodowi kary umowne w wysokości frachtu i powołała się na dokonanie pismem z 28 marca 2018 r. potrącenia wierzytelności wynikających z kar umownych przewidzianych w punkcie 17 zleceń z wierzytelnościami z faktur dochodzonych pozvem w niniejszej sprawie.

Pismem z 27 grudnia 2018 r. powód wniósł powództwo ewentualne, którym domagał się od pozwanej zapłaty 36.039 euro z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od 2.091 euro od 27 października 2017 r., od 6.027 euro od 31 października 2017 r., od 6.027 euro od 7 listopada 2017 r., od 3.813 euro od 14 listopada 2017 r., od 1.239 euro od 18 listopada 2017 r., od 2.952 euro od 21 listopada 2017 r., od 5.043 euro od 28 listopada 2017 r., od 2.952 euro od 5 grudnia 2017 r., od 861 euro od 8 grudnia 2017 r. oraz od 5.043 euro od 12 grudnia 2017 r.

W toku postępowania powód podał, że (...) S.A. uiściła na rzecz pozwanej całość wynagrodzenia za wykonane przez powoda transporty, zaś w przypadku transportów wykonywanych przez powoda bezpośrednio dla (...) S.A. to odbywały się one na trasach innych, niż obsługiwane za pośrednictwem pozwanej; na trasę (...) S.A. poszukiwała przewoźnika sama, z własnej inicjatywy i bez pośrednictwa pozwanej, podczas gdy na zlecenie pozwanej powód realizował trasę R. – W..

Powód ponownie podnosił też, że kara umowna zastrzeżona za naruszenie zakazu konkurencji jest rażąco wygórowana, a zysk powoda z każdego zlecenia jest co najmniej siedemdziesięciokrotnie niższy od tej kary (przy wyższych frachtach, a przy frachcie rzędu 3.647,28 zł, gdy zysk powoda wynosi około 145-150 zł, to kara umowna jest blisko stu siedemdziesięciokrotnie wyższa od zysku powoda). Powód wniósł tym samym o miarkowanie kary umownej. Powód upatrywał nieważności zastrzeżenia kary umownej także w tym, że mimo ograniczenia swobody działalności gospodarczej powoda przez pozwaną, powodowi nie zapewniono z tego tytułu żadnego dodatkowego wynagrodzenia.

Pozwana ustosunkowując się do żądania ewentualnego domagała się oddalenia powództwa także w tym zakresie.

Sąd oparł rozstrzygnięcie o następujące (uznane za bezsporne lub udowodnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia:

Powód R. O. prowadzi działalność gospodarczą zarejestrowaną od 1994 r. pod firmą (...) i zajmuje się drogowym transportem towarów, a także działalnością usługową wspomagającą transport lądowy – tak świadczeniem usług przewozu jak i spedycji. Pracownikami powoda, którzy zajmują się przyjmowaniem zleceń spedycyjnych są R. D. oraz K. Ł.. Powód prowadzi działalność na dużą skalę mając około 40 pojazdów i obsługując kilkadziesiąt różnych podmiotów. Za swoje usługi wystawia średnio miesięcznie kilkaset faktur.

Pozwana (...) Spółka z o.o. Spółka komandytowa prowadzi działalność gospodarczą w zakresie spedycji, zajmując się organizacją transportu towarów oraz pośrednictwem w relacjach między nadawcami przesyłek, a przewoźnikami. Pracownikiem pozwanej, który zajmował się najczęściej zawieraniem zleceń spedycyjnych z powodem była K. K. (1).

Powód i pozwana współpracowali w latach 2013-2017; współpraca stron zakończyła się z końcem 2017 r. Współpraca powoda i pozwanej nie była sformalizowana żadną pisemną umową o współpracy o charakterze ramowym, lecz wynikała z przyjętej w stosunkach między stronami praktyki i treści poszczególnych zleceń udzielanych powodowi przez pozwaną. Łącznie wystawione pozwanej przez powoda faktury przez cały okres współpracy opiewały na około 1.710.000 zł.

Powód kierował do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w S. wnioski dotyczące rejestracji nowych środków transportu służących do przewozu środków spożywczych zwierzęcego pochodzenia, na co uzyskał odpowiedź pismem z 19 października 2011 r., że obecnie nie ma obowiązku takiej rejestracji przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w odniesieniu do podmiotów już zarejestrowanych i posiadających weterynaryjny numer identyfikacyjny; powód został zarejestrowany w 2005 r. i ma nadany weterynaryjny numer identyfikacyjny (...) i tym numerem powinien się posługiwać tak co do środków transportu posiadanych w chwili rejestracji, jak i też nowych.

Pracownicy pozwanej zajmujący się zlecaniem przewozów posługują się przygotowanymi z góry przez G. B. (członka zarządu pozwanej) szablonami, do których wpisywane są dane poszczególnych przewozów. Szablony te są co jakiś czas modyfikowane. Harmonogram planowanych stałych przewozów był wysyłany do kontrahentów na kwartał wcześniej.

Pracownik powoda R. D. od prawie 20 lat, zajmował się wykonywaniem zadań z zakresu obsługi samochodów, spedycji i transportu, załatwiał wszystkie sprawy związane z transportem i miał kontakt ze spedytorami zatrudnionymi u pozwanej. Pracownicy pozwanej kontaktowali się bezpośrednio z R. D. w sprawie zleceń przewozu, czasami były to po 2-3 zlecenia w tygodniu i dotyczyły głównie artykułów spożywczych, a w większej części dotyczyły kategorii 3, czyli mięsa nieprzeznaczonego do spożycia. Powoduje to regularne dokonywanie kontroli weterynaryjnej w przedsiębiorstwie powoda.

Pracownica pozwanej K. K. (1) kontaktowała się z R. D. i proponowała datę przewozu, trasę i ładunek. R. D. nie ustalał z nią innych warunków umowy i nie zwracał uwagi na inne postanowienia zawarte w zleceniu. R. D. był przy tym świadomy, że powszechną praktyką jest zastrzeżenie w zleceniach dodatkowych warunków i spotykał się z takimi sytuacjami, że zastrzegano jakieś kary umowne. Mimo to R. D. w kontaktach z pracownikami pozwanej nie czynił żadnych zastrzeżeń i nie zwracał się o wykreślenie któregośkolwiek z warunków zlecenia. Nie informował także pracowników pozwanej o zakresie swojego umocowania do zawierania zleceń.

Zamiennie z R. D. pracę taką wykonywała dla powoda także pracująca u niego od około 19 lat K. Ł..

Powód nigdy osobiście nie kontaktował się z pozwaną w celu zawarcia zlecenia spedycyjnego. Pierwsze zlecenia od pozwanej uzyskał na giełdzie zleceń spedycyjnych.

W ramach wskazanej wyżej współpracy pozwana spółka komandytowa oznaczona jako „zleceniodawca” wystawiła w dniu 5 grudnia 2016 r. powodowi oznaczonemu jako „zleceniobiorca” zlecenie spedycyjne nr (...) na przewóz towaru określonego jako „0-2 st C surowiec kat 3” samochodem (...) (chłodnia dedykowana kat. 3) na trasie z punktu załadunku w H. w Danii w dniu 6 grudnia 2016 r. do podmiotu opisanego jako (...) Zakład Produkcji (...) dla (...), P.

(...), (...)-(...) W., gdzie rozładunek miał nastąpić 7 grudnia 2016 r. Fracht określony był na 750 euro + VAT wg stawki 23%, a termin płatności na 45 dni. Wskazano też kontakt do osoby odpowiedzialnej – K. K. (1) i podano jej nr telefonu.

Zlecenie to zawierało również szereg dwudziestu sześciu punktów składających się na „warunki ogólne”. W punkcie 10 wskazano, że wszelkie dane zawarte w zleceniu są poufne i zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji nie mogą być wykorzystywane i rozpowszechniane przez „zleceniobiorcę”. Nadto „zleceniobiorcę” miał obowiązywać zakaz oferowania oraz przyjmowania zleceń transportowych lub spedycyjnych od załadowcy i odbiorcy towaru przez okres 24 miesięcy od dnia zawarcia danego zlecenia (co określano jako zakaz konkurencji). Za naruszenie tego zakazu zastrzeżono uprawnienia „zleceniodawcy” do naliczenia „zleceniobiorcy” kary umownej w wysokości 25.000 zł za każdorazowe naruszenie. Zlecenie było przesłane drogą e-mailową do pracownika powoda na adres „(...)”.

W toku realizacji zlecenia przewozowego dokument HD jest wydawany kierowcy na miejscu załadunku i oddawany na miejscu rozładunku. Dokument ten jest wystawiany przez załadowcę towaru i określa rodzaj towaru. Co za tym idzie wszystkie dokumenty HD dotyczące załadunków dla (...) S.A. trafiły do (...) S.A. Książka mycia pojazdu jest przedstawiana przez kierowcę przed załadunkiem.

We wrześniu i w październiku 2017 r. pozwana wystawiła powodowi następujące zlecenia transportowe, na podstawie których powód wykonał następujące przewozy międzynarodowe w ruchu drogowym:

- **zlecenie nr (...):** 5-6 września 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była świeża karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR pokwitowanym 6 września 2017 r.; list CMR podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 7 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.647,28 zł płatną do 22 października 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 5-7 września 2017 r. na trasie W.-R. (Dania); przedmiotem transportu była świeża karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w listach CMR z 5 i 6 września 2017 r.; listy CMR podpisane bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 7 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.875,46 zł płatną do 22 października 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 6-8 września 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w listach CMR z 6 i 7 września 2017 r., w miejscu rozładunku, nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres; listy CMR podpisane bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 11 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.879,64 zł płatne do 26 października 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 12-13 września 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod wskazany w liście CMR pokwitowanym 13 września 2017 r. adres; list CMR podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 13 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.660,20 zł płatną do 28 października 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 12-13 września 2017 r. na trasie S. (Holandia)-Z.; przedmiotem transportu była świeża ryba; fracht 800 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod wskazany na liście CMR nr (...) adres; list CMR podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 13 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 4.183,08 zł płatną do 28 października 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 11-14 września 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w listach CMR pokwitowanych przez odbiorcę 14 września 2017 r.; w miejscu rozładunku, nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres, listy CMR podpisane bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 14 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.923,76 zł płatną 29 października 2017 r.;

- **zlecenie nr (...):** 13-14 września 2017 r. na trasie W.-R. (Dania); przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT (w zakresie trasy W.-R. 1.000 euro + VAT); towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR pokwitowanym przez odbiorcę 14 września 2017 r.; list CMR podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 14 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 5.249,27 zł płatną do 29 października 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 14-15 września 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT (w zakresie trasy R.-W. 700 euro + VAT); towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR pokwitowanym przez odbiorcę 15 września 2017 r.; list CMR podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej w 15 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.688,27 zł płatną do 30 października 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 19-20 września 2017 r. na trasie S. (Holandia)-Z.; przedmiotem transportu była świeża ryba; fracht 800 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany na liście CMR (...); list CMR podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 20 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 4.224,31 zł płatną do 4 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 19-20 września 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany na liście CMR pokwitowanym przez odbiorcę 20 września 2017 r.; list CMR podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 20 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.696,27 zł płatną do 4 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 18-21 września 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem, został przewieziony pod adres wskazany na listach CMR pokwitowanych 21 września 2017 r., w miejscu rozładunku, nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres; listy CMR zostały podpisane przez odbiorców bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 21 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.943,00 zł płatną do 5 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 20-22 września 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w listach CMR pokwitowanych 22 września 2017 r., w miejscu rozładunku, nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres; listy CMR zostały podpisane bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 22 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.962,65 zł płatną do 6 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 26-27 września 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR wystawionym 26 września 2017 r.; list CMR został podpisany bez zastrzeżeń przed odbiorcą; powód wystawił pozwanej 27 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.686,80 zł płatną 11 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 26-28 września 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w listach CMR pokwitowanym 28 września 2017 r. i wystawionym 26 września 2017 r., w miejscu rozładunku, nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres; listy CMR zostały podpisane przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 28 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.933,81 zł płatną do 12 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 28-29 września 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w

liście CMR wystawionym 28 września 2017 r.; list CMR został podpisany przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 29 września 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.716,59 zł płatną do 13 listopada 2017 r.;

- **zlecenie nr (...):** 2-3 października 2017 r. na trasie W.-R. (Dania); przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.000 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany na liście CMR pokwitowanym przez odbiorcę 3 października 2017 r.; list CMR został podpisany przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 3 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 5.305,85 zł płatną do 17 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 3-4 października 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR wystawionym 3 października 2017 r.; list CMR został podpisany przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 4 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.711,34 zł płatną do 18 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 4-6 października 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany na liście CMR pokwitowanym 6 października 2017 r.; list CMR został podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 6 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.988,16 zł płatną do 20 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 10-11 października 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR pokwitowanym 11 października 2017 r.; list CMR został podpisany przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 11 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.698,17 zł płatną do 25 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 9-12 października 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem, został przewieziony pod adres wskazany w listach CMR pokwitowanych 12 października 2017 r., w miejscu rozładunku, nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres; list CMR został podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 12 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.957,01 zł płatną do 26 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 11-13 października 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany na listach CMR pokwitowanych 12 października 2017 r. i 13 października 2017 r., w miejscu rozładunku, nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem towar został przewieziony pod wskazany adres; list CMR został podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 13 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.929,62 zł płatną do 27 listopada 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 13-18 października 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR pokwitowanym 18 października 2017 r., w miejscu rozładunku, nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres; list CMR został podpisany przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 18 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.847,65 zł płatną do 2 grudnia 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 18-19 października 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR pokwitowanym 19 października 2017 r.; list CMR został podpisany bez zastrzeżeń przez odbiorcę; powód wystawił pozwanej 19 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.641,43 zł płatną do 3 grudnia 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 20-21 października 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany

w liście CMR pokwitowanym 21 października 2017 r.; list CMR został podpisany przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 23 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.655,12 zł płatną do 7 grudnia 2017 r.;

- **zlecenie nr (...):** 21-25 października 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w listach CMR wystawionych 21 października 2017 r. i 24 października 2017 r., w miejscu rozładunku nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres; listy CMR zostały przez odbiorców podpisane bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 25 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.862,08 zł płatną do 9 grudnia 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 25-26 października 2017 r. na trasie R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany w liście CMR pokwitowanym 26 października 2017 r.; list CMR został podpisany przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 26 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 3.648,06 zł płatną do 10 grudnia 2017 r.;
- **zlecenie nr (...):** 25-26 października 2017 r. na trasie W.-R. (Dania)-W.; przedmiotem transportu była karma dla zwierząt; fracht 1.700 euro + VAT; towar pobrany zgodnie ze zleceniem został przewieziony pod adres wskazany na listach CMR wystawionych 25 października 2017 r. i 26 października 2017 r., w miejscu rozładunku nastąpił kolejny załadunek i zgodnie ze zleceniem pobrany towar został przewieziony pod wskazany adres; listy CMR zostały podpisane przez odbiorcę bez zastrzeżeń; powód wystawił pozwanej 27 października 2017 r. fakturę VAT nr (...) na 8.877,97 zł płatną do 11 grudnia 2017 r.

Każde zlecenie spedycyjne udzielane przez pozwaną powodowi zawierało również w dwudziestu ośmiu punktach warunki ogólne zawieranej umowy, w tym w punkcie 1 wskazywano, że płatność za usługę ma być dokonywana w złotych przeliczonych według średniego kursu NBP „Tabela A kursów średnich walut obcych” z dnia poprzedzającego dzień rozładunku. W punkcie 12 z kolei wskazywano, że przesłanie zlecenia do zleceniobiorcy (powoda) jest wiążące dla obu stron, jeżeli zleceniobiorca nie zgłosił zastrzeżeń w terminie 30 minut od wysłania zlecenia, co oznacza akceptację przez Zleceniobiorcę wszystkich warunków zawartych w zleceniu.

W punkcie 11 warunków ogólnych zawartych w każdym zleceniu wskazano, że wszelkie dane zawarte w zleceniu są poufne i zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji nie mogą być wykorzystywane i rozpowszechniane przez „zleceniobiorcę”. Nadto „zleceniobiorcę” miał obowiązywać zakaz oferowania oraz przyjmowania zleceń transportowych lub spedycyjnych od załadowcy i odbiorcy towaru przez okres 24 miesięcy od dnia zawarcia danego zlecenia (co określano jako zakaz konkurencji). Za naruszenie tego zakazu zastrzeżono uprawnienia „zleceniodawcy” do naliczenia „zleceniobiorcy” kary umownej w wysokości 50.000 zł za każdorazowe naruszenie.

Nadto warunki ogóle zawierały szereg szczegółowych obowiązków podmiotu określonego jako „przewoźnik”, przy czym w treści zleceń strony opisywane były tylko jako „zleceniodawca” w przypadku pozwanej udzielającej zlecenia przewozu na określonej trasie oraz jako „zleceniobiorca” w przypadku powoda, który wykonania takiego przewozu się podejmował – i tak punkt 5 wskazywał, że „przewoźnik” zobowiązuje się do zwrotu potwierdzonych oryginałów dokumentów takich jak CMR, WZ, protokoły, dokumenty obrotu opakowań WZ, itp. w terminie 7 dni od daty dostawy w przypadku transportów krajowych oraz w terminie 14 dni od daty dostawy w przypadku transportów międzynarodowych, pod rygorem wydłużenia terminu płatności o okres oczekiwania na dokumenty, nie mniej jednak niż 30 dni, a nadto za niedostarczenie dokumentów pozwana mogła naliczyć karę umowną w wysokości 50 euro. W punkcie 6 zastrzeżono, że „przewoźnik” zobowiązuje się okazać na życzenie pozwanej potwierdzone dokumenty w terminie jaki przewiduje prawo przewozowe, natomiast w punkcie 7 „zleceniobiorca” na żądanie pozwanej miał obowiązek przedstawić oryginały wydruków z termografu, które będą świadczyć o właściwych warunkach przewozu towaru, a co za tym idzie o właściwym sposobie realizacji usługi. Zgodnie z punktem 8 „przewoźnik” był zobowiązany do posiadania wymaganych przepisami prawa uprawnień do wykonywania przewozów ora aktualnej i opłaconej polisy OCP przewoźnika oraz decyzji lekarza weterynarii na przewóz towarów pochodzenia zwierzęcego kat. 3, książki mycia i dezynfekcji naczepy; z kolei „zleceniobiorca” zobowiązywał się okazać wskazane dokumenty na

życzenie pozwanej, przy czym nie wskazywano żadnych terminów realizacji tych uprawnień pozwanej i obowiązków „przewoźnika”, względnie „zleceniobiorcy”. Zgodnie nadto z punktem 9 „zleceniobiorca” zobowiązany był do umycia i dezynfekcji naczepy przed załadunkiem i po rozładunku, naczepa podstawiona pod załadunek musiała być czysta, sucha, bez obcych zapachów. Punkt 10 wreszcie stanowił, że kierowca odpowiedzialny jest za prawidłowe załadowanie, rozładowanie i rozmieszczenie ładunku, jak również samodzielny załadunek i rozładunek towaru.

W punkcie 17 warunków ogólnych wskazano, że w przypadku stwierdzenia niewykonania lub nieprawidłowego wykonania umowy przez „zleceniobiorcę” pozwana nałoży na „zleceniobiorcę” karę umowną w wysokości odpowiadającej wysokości frachtu, przy czym za niewykonanie umowy lub nienależyte wykonanie umowy uznawane będzie w szczególności uszkodzenie towaru w trakcie transportu lub odmowa jego przyjęcia przez odbiorcę z przyczyn powstałych w czasie transportu. Dodatkowo w punkcie 27 pozwana zastrzegała sobie prawo zatrzymania należności za dane zlecenie – bez prawa „zleceniobiorcy” do naliczania odsetek za nieterminową płatność – w przypadku nieprawidłowej realizacji zlecenia przez „zleceniodawcę”, aż do chwili bezspornego ustalenia odpowiedzialności za zaistniałe zlecenie.

Pozwana nie miała żadnych sygnałów od swoich kontrahentów co do jakichkolwiek nieprawidłowości w wykonywaniu zleceń przez powoda.

Oferowane przez pozwaną powodowi stawki za przewóz były stawkami typowymi na rynku takich przewozów i wynoszą około 0,80-1,00 euro za kilometr.

W 2017 r. z pracownikami powoda skontaktował się W. W. (1) będący pracownikiem (...) S.A., który zapytał K. Ł., czy powód nie chciałby realizować przewozów bezpośrednio dla (...) S.A. na innej trasie – do H., niż dotychczas obsługiwana za pośrednictwem pozwanej (do R.). Spółka ta miała na tej trasie innego przewoźnika, z którego nie była zadowolona. K. Ł. pytała wówczas W. W. (1), czy pozwana nie składała propozycji na tą trasę, na co miała uzyskać odpowiedź, że pozwana tej trasy nie dostanie.

Wcześniej powód wykonywał już przewozy na trasie do H., ale za pośrednictwem innego spedytora. W grudniu 2016 r. powód wykonał dwa transporty z H..

Ostatecznie powód zgodził się na przyjęcie zlecenia na trasie H.-P.; stawka wynosiła około 1.700 euro i była stała na trasie, liczona za kilometr. Przewozy były wykonywane w okresie od września do grudnia 2017 r.

Współpracy z tą spółką powód zaniechał, gdyż pozwana zaczęła zgłaszać zastrzeżenia co do realizowania tej współpracy z jej pominięciem. Powód bronił się przed tymi zarzutami w ten sposób, że dla (...) S.A. wykonywał przewozy z pominięciem pozwanej na innych trasach, niż te, które zlecała pozwana jako pośrednik.

Pracownica pozwanej K. K. (1) dowiedziała się o tym i poruszyła ten temat w rozmowie za pomocą komunikatora internetowego 27 września 2017 r. z pracownikiem powoda R. D.. Temat ten przewijał się także w rozmowie K. K. (1) z K. Ł., która wspominała jej, że jeden z klientów szuka przewoźników i chce zmniejszyć koszty spedycji przez pominięcie pośrednika.

Za pośrednictwem pozwanej powód uzyskiwał zlecenia niemal wyłącznie dotyczące przewozów dla (...) S.A. na trasie z R. w Danii do W..

W okresie od 1 września 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. powód wystawił (...) S.A. za wykonane przewozy łącznie trzydzieści jeden faktur VAT o wartości łącznie 43.000,50 euro. Przewozy odbywały się przy tym głównie na trasie do H..

Kiedy powód wykonywał przewozy zlecane mu za pośrednictwem pozwanej, nie było żadnych zastrzeżeń co do tych przewozów ze strony kontrahenta jakim była (...) S.A. Spółka ta nie miała zastrzeżeń także co do przewozów wykonywanych bezpośrednio przez powoda.

W dniu 14 listopada 2017 r. pozwana skierowała do powoda datowane na 2 listopada 2017 r. pismo zatytułowane „wezwanie do zapłaty wraz z wezwaniem do zaprzestania czynów nieuczciwej konkurencji, usunięcia ich skutków, naprawienia szkody i wydania uzyskanych korzyści”, w którym domagała się od powoda na podstawie art. 18 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji niezwłocznego zaprzestania czynów nieuczciwej konkurencji w stosunku do działalności pozwanej przez zaprzestanie oferowania oraz przyjmowania zleceń transportowych lub spedycyjnych od (...) S.A. w P..

Dalej w treści pisma pozwana twierdziła, że z posiadanych przez nią informacji wynika, że w ramach wykonywania przez powoda na rzecz pozwanej usług transportowych powód wykonuje usługi na rzecz (...) S.A. w P., co stanowi naruszenie punktu 10 zlecenia nr (...) z 5 grudnia 2016 r. Ze względu na to pozwana na podstawie art. 18 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji domagała się zaprzestania czynów nieuczciwej konkurencji przez zaprzestanie przyjmowania zleceń transportowych lub spedycyjnych od (...) S.A. w P. oraz usunięcia skutków niedozwolonych działań, naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych, wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści na zasadach ogólnych, a do tego pozwana przesłała sześć not obciążeniowych z 2 listopada 2017 r. na kwoty po 25.000 zł każda, tytułem kary umownej za naruszenie zakazu konkurencji w tygodniach od 36 do 41 w 2017 r. zgodnie z punktem 10 zlecenia spedycyjnego nr (...). Wezwanie nie zakreślało powodowi żadnych terminów.

Pismo doręczono powodowi 15 listopada 2017 r.

Noty obciążeniowe z 2 listopada 2017 r. oznaczone numerami od (...) do (...) opiewały każda na 25.000 zł, każda w tytule wskazywała „kara umowna za naruszenie zakazu konkurencji” w tygodniu odpowiednio od 36 do 41 w 2017 r. z powołaniem się na punkt 10 zlecenia spedycyjnego nr (...). Jednocześnie każda z not obciążeniowych wyznaczała 7-dniowy termin zapłaty.

Pozwana skierowała do powoda pięć datowanych na 22 listopada 2017 r. dokumentów oznaczonych jako „oświadczenie o kompensacie”, w których wskazywała, że na podstawie art. 498 k.c. dokonuje następujących kompensat:

1) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 16 listopada 2017 r.:

- z fakturą nr (...) płatną do 28 października 2017 r. kwotę 3.660,20 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 29 października 2017 r. kwotę 5.249,27 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 4 listopada 2017 r. kwotę 4.224,31 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 4 listopada 2017 r. kwotę 3.696,27 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 5 listopada 2017 r. kwotę 8.169,95 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 773,05 zł z faktury nr (...);

2) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 16 listopada 2017 r.:

- z fakturą nr (...) płatną do 5 listopada 2017 r. pozostałą kwotę 744,05 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 6 listopada 2017 r. kwotę 8.962,65 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 11 listopada 2017 r. kwotę 3.686,80 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 12 listopada 2017 r. kwotę 8.993,81 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 13 listopada 2017 r. kwotę 2.583,69 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 1.132,90 zł z faktury nr (...);

3) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 16 listopada 2017 r.:

- z fakturą nr (...) płatną do 5 listopada 2017 r. pozostałą kwotę 1.132,90 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 20 października 2017 r. kwotę 3.647,28 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 22 października 2017 r. kwotę 8.875,46 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 26 października 2017 r. kwotę 8.879,64 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 28 października 2017 r. kwotę 2.464,72 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 1.719,17 zł z faktury nr (...);

4) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 16 listopada 2017 r.:

- z fakturą nr (...) płatną do 28 października 2017 r. pozostałą kwotę 1.719,17 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 29 października 2017 r. kwotę 8.923,76 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 30 października 2017 r. kwotę 3.688,27 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 17 listopada 2017 r. kwotę 5.305,85 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 18 listopada 2017 r. kwotę 3.711,34 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 20 listopada 2017 r. kwotę 1.651,61 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 7.336,55 zł;

5) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 16 listopada 2017 r.:

- z fakturą nr (...) płatną do 20 listopada 2017 r. pozostałą kwotę 7.336,55 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostała do zapłaty przez powoda na rzecz pozwanej kwota 17.663,45 zł z noty obciążeniowej nr (...), a pozwana domagała się zapłaty tej kwoty w terminie do 29 listopada 2017 r.

Powód ustosunkował się do pisma pozwanej datowanego na 2 listopada 2017 r. pismem z 22 listopada 2017 r., w którym wskazał, że pozwana nie precyzuje o jakie czyny nieuczciwej konkurencji wymienione w art. 5-17 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jej chodzi. Ponadto zakwestionował twierdzenia pozwanej, ażeby naruszył punkt 10 zlecenia nr (...), gdyż nigdy nie wykorzystywał i nie rozpowszechniał danych zawartych w zleceniu, jak również osobiście nie oferował i nie realizował bezpośrednio usług na rzecz załadowcy. Niezależnie od tego wskazywał, że spedytor odpowiedzialny za realizację zlecenia nr (...) nie był uprawniony do zawierania zobowiązań określonych w punkcie 10 zlecenia, a skoro zlecenie nie zostało zaakceptowane bezpośrednio przez powoda lub osobę uprawnioną do działania w tym zakresie, to postanowienie zawarte w punkcie 10 zlecenia nie wiąże powoda. Dodatkowo powód powoływał się na orzecznictwo, zgodnie z którym ustanowienie zakazu konkurencji wymaga ustanowienia jakiegoś ekwiwalentu dla strony, na którą nakładany jest zakaz konkurencji, gdyż zakaz taki ogranicza swobodę działalności gospodarczej, a ustanowienie go bez takiego ekwiwalentu narusza zasady słuszności. Wreszcie powód wskazywał na art. 484 § 1 k.c., z uwagi na rażącą niewspółmierność wysokości ewentualnie zastrzeżonej kary umownej w stosunku do ewentualnej szkody spowodowanej naruszeniem zakazu konkurencji po stronie pozwanej.

Ponadto powód wezwał pozwaną do zapłaty 25.953 euro w terminie 3 dni od doręczenia pisma, które zostało wysłane 27 listopada 2017 r.

Także pismami z 22 listopada 2017 r. i z 5 grudnia 2017 r. powód odesłał przysłane mu przez pozwaną noty obciążeniowe.

E-mailem z 23 listopada 2017 r. powód zaproponował pozwanej dogadanie się w sprawie przewozów wykonywanych dla (...) S.A., proponując że mógłby płacić pozwanej prowizję od zleceń od tego podmiotu. Co do wystawianych not obciążeniowych, wskazywał, że jest to kwestia, którą rozstrzygnie sąd.

Pismem z 24 listopada 2017 r. powód odesłał pozwanej w odpowiedzi na pismo z 2 listopada 2017 r. otrzymane 16 listopada 2017 r. noty obciążeniowe bez ich księgowania, ponieważ zdaniem powoda zostały wystawione bez podstawy prawnej i faktycznej.

W dniu 27 listopada 2017 r. pozwana wystawiła powodowi noty obciążeniowe oznaczone numerami od (...) do (...) opiewające na 25.000 zł; każda w tytule wskazywała „kara umowna za naruszenie zakazu konkurencji” w tygodniu odpowiednio od 36 do 41 w 2017 r. z powołaniem się na punkt 10 zlecenia spedycyjnego nr (...). Jednocześnie każda z not obciążeniowych wyznaczała termin zapłaty do 11 grudnia 2017 r.

Pozwana skierowała do powoda dwa datowane na 27 listopada 2017 r. dokumenty oznaczone jako „oświadczenie o kompensacie”, w których wskazywała, że na podstawie art. 498 k.c. dokonuje następujących kompensat:

1) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 16 listopada 2017 r., z której pozostało do zapłaty przez powoda 17.664,26 zł:

- z fakturą nr (...) płatną do 25 listopada 2017 r. kwotę 3.698,17 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 26 listopada 2017 r. kwotę 8.957,01 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 27 listopada 2017 r. kwotę 5.009,08 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 3.920,54 zł z faktury nr (...);

2) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 16 listopada 2017 r.:

- z fakturą nr (...) płatną do 27 listopada 2017 r. pozostałą kwotę 3.920,54 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty przez powoda na rzecz pozwanej kwota 21.079,46 z noty obciążeniowej nr (...), a pozwana domagała się zapłaty tej kwoty w terminie do 4 grudnia 2017 r.

Pismem z 5 grudnia 2017 r. powód w odpowiedzi na pismo z 27 listopada 2017 r. otrzymane 5 grudnia 2017 r. odesłał przesłane mu noty obciążeniowe bez ich księgowania, gdyż zdaniem powoda zostały wystawione bez podstawy prawnej i faktycznej.

Pozwana ustosunkowała się do pisma powoda z 22 listopada 2017 r. pismem z 11 grudnia 2017 r., w którym wskazała, że składane przez powoda ustne i e-mailowe propozycje porozumienia przeczą stanowisku przedstawionemu w tym piśmie. Precyzowała też, że naruszeniem zakazu konkurencji było wykonywanie przez powoda usług na rzecz (...) S.A. w P., co stanowi naruszenie punktu 10 zlecenia nr (...) z 5 grudnia 2016 r., które obejmowało transport towaru do D. N. pod adres „P. (...), (...) W.”. Co do ważności zastrzeżenia kary umownej pozwana wskazywała na to, że powód wykonywał zlecenia, w których zastrzeżony był zakaz konkurencji, a zwieranych przez jego pracowników – nadto powód milcząco przyjmował treść tych zleceń i nie kwestionował jej. Pozwana wyraźnie kwestionowała istnienie po jej stronie obowiązku jakiegokolwiek zapłaty na rzecz powoda i powoływała się na dokonanie skutecznego potrącenia własnych wierzytelności z wierzytelnościami powoda.

Pozwana skierowała do powoda dwa datowane na 12 grudnia 2017 r. dokumenty oznaczone jako „oświadczenie o kompensacie”, w których wskazywała, że na podstawie art. 498 k.c. dokonuje następujących kompensat:

1) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 16 listopada 2017 r., z której pozostało do zapłaty przez powoda 21.079,46 zł:

- z fakturą nr (...) płatną do 2 grudnia 2017 r. kwotę 8.847,65 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 3 grudnia 2017 r. kwotę 3.641,43 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 7 grudnia 2017 r. kwotę 3.655,12 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 9 grudnia 2017 r. kwotę 4.935,26 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 3.926,82 zł z faktury nr (...);

2) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 11 grudnia 2017 r:

- z fakturą nr (...) płatną do 9 grudnia 2017 r. pozostałą kwotę 3.926,82 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 10 grudnia 2017 r. kwotę 3.648,06 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 11 grudnia 2017 r. kwotę 8.877,97 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty przez powoda na rzecz pozwanej kwota 8.547,15 z noty obciążeniowej nr (...).

Pozwana skierowała do powoda dwa datowane na 21 grudnia 2017 r. dokumenty oznaczone jako „oświadczenie o kompensacie”, w których wskazywała, że na podstawie art. 498 k.c. dokonuje następujących kompensat:

1) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 11 grudnia 2017 r., z której pozostało do zapłaty przez powoda 8.647,15 zł:

- z fakturą nr (...) płatną do 17 grudnia 2017 r. kwotę 8.647,15 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 339,18 zł z faktury nr (...);

2) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 11 grudnia 2017 r:

- z fakturą nr (...) płatną do 17 grudnia 2017 r. pozostałą kwotę 339,18 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 17 grudnia 2017 r. kwotę 3.659,08 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 18 grudnia 2017 r. kwotę 8.852,46 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty przez powoda na rzecz pozwanej kwota 12.149,28 z noty obciążeniowej nr (...).

W dniu 21 grudnia 2017 r. pozwana skierowała do powoda wezwanie do zapłaty łącznej kwoty 112.149,28 zł z tytułu wystawionych powodowi pięciu not obciążeniowych oznaczonych numerami od (...) do (...), na kwoty po 25.000 zł każda, płatne do 11 grudnia 2017 r., przy czym w wezwaniu wskazano, że z noty nr (...) pozostało do zapłaty 12.149,28 zł. Wezwanie doręczono powodowi 22 grudnia 2017 r.

Pozwana skierowała do powoda dwa datowane na 27 grudnia 2017 r. dokumenty oznaczone jako „oświadczenie o kompensacie”, w których wskazywała, że na podstawie art. 498 k.c. dokonuje następujących kompensat:

1) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 11 grudnia 2017 r., z której pozostało do zapłaty przez powoda 12.149,28 zł:

- z fakturą nr (...) płatną do 23 grudnia 2017 r. kwotę 3.650,38 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 24 grudnia 2017 r. kwotę 8.498,90 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 371,75 zł z faktury nr (...);

2) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 11 grudnia 2017 r:

- z fakturą nr (...) płatną do 24 grudnia 2017 r. pozostałą kwotę 371,75 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 25 grudnia 2017 r. kwotę 8.846,60 zł.

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty przez powoda na rzecz pozwanej kwota 15.781,65 zł z noty obciążeniowej nr (...).

Pismem z 27 grudnia 2017 r. powód odesłał pozwanej otrzymane 22 grudnia 2017 r. oświadczenia o kompensacie wystawione 27 listopada 2017 r. oraz 12 grudnia 2017 r. bez ich księgowania, gdyż powód uważał, że zostały wystawione bez podstawy prawnej i faktycznej.

Pozwana skierowała do powoda dwa datowane na 4 stycznia 2018 r. dokumenty oznaczone jako „oświadczenie o kompensacie”, w których wskazywała, że na podstawie art. 498 k.c. dokonuje następujących kompensat:

1) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 11 grudnia 2017 r., z której pozostało do zapłaty przez powoda 15.781,65 zł:

- z fakturą nr (...) płatną do 30 grudnia 2017 r. kwotę 3.644,79 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 31 grudnia 2017 r. kwotę 8.884,03 zł,
- z fakturą nr (...) płatną do 4 stycznia 2018 r. kwotę 3.252,83 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty na rzecz powoda 5.601,72 zł z faktury nr (...);

2) z noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 25.000 zł płatną do 11 grudnia 2017 r:

- z fakturą nr (...) płatną do 4 stycznia 2018 r. pozostałą kwotę 5.601,72 zł,

w ten sposób, że po dokonaniu kompensaty pozostaje do zapłaty przez powoda na rzecz pozwanej kwota 19.398,28 zł z noty obciążeniowej nr (...).

Z końcem 2017 r. (...) S.A. w P. zaprzestała współpracy z pozwaną. Nie współpracuje także z powodem.

Pismem z 8 stycznia 2018 r. powód odesłał pozwanej otrzymane 8 stycznia 2018 r. oświadczenia o kompensacie wystawione 21 grudnia 2017 r., 27 grudnia 2017 r. oraz 4 stycznia 2018 r. bez ich księgowania, gdyż uważał, że zostały wystawione bez podstawy prawnej i faktycznej.

Pismem z 18 stycznia 2018 r. pozwana skierowała do powoda „wezwanie do zaprzestania naruszania dobrego imienia spółki wraz z wezwaniem do zaprzestania czynów nieuczciwej konkurencji, usunięcia ich skutków, naprawienia szkody i wydania uzyskanych korzyści”. Pozwana żądała natychmiastowego zaprzestania czynów nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, niezwłocznego, nie później niż w terminie do 26 stycznia 2018 r. wydania wszystkich bezprawnie uzyskanych korzyści w okresie od 1 września 2017 r. do daty wezwania, zaprzestania naruszania dobrego imienia i wizerunku spółki przez rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji odnośnie spółki, a w szczególności jej rzetelności, jakości świadczonych usług, rozliczania z kontrahentami, nieterminowych płatności, niedopełniania przez spółkę obowiązków wynikających z zawartej z

powodem umowy, jak również domagała się opublikowania na stronie internetowej powoda w okresie od 22 stycznia 2018 r. do 28 lutego 2018 r. stosownego oświadczenia.

Pozwana nie precyzowała na czym konkretnie miałyby polegać naruszenia zarzucane powodowi, ale niezależnie od tego wskazywała, że w związku z dalszym wykonywaniem przez powoda usług transportowych na rzecz (...) S.A. w P., stanowiących naruszenie punktu 10 zlecenia nr (...) z 5 grudnia 2016 r., ponownie wzywa do zaprzestania naruszeń przez powoda.

Pismem z dnia 26 czerwca 2017 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii w S. poinformował, że procedury postępowania Inspekcji Weterynaryjnej zmieniające formę dokumentu poświadczającego spełnienie wymagań naczep używanych do przewozu środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego nie ma wpływu na prowadzenie działalności podmiotu i jego obowiązki. Zgodnie przy tym z prawnym wymogiem samochodu, w tym naczepy, nie podlegają zatwierdzeniu i Powiatowy Lekarz Weterynarii nie wydaje zezwolenia dla środków transportu, ale naczepy podlegają regularnym kontrolom potwierdzającym ich zgodność z prawem. Co prawda wydawane są w tym zakresie stosowne zaświadczenia, ale nie przesadzają nic ponad to, że w dniu kontroli dana naczepa spełniała stosowne wymogi prawa.

Pismem z 24 stycznia 2018 r. , w odpowiedzi na pismo pełnomocnika powoda w sprawie zmiany postępowania Powiatowego Lekarza Weterynarii Główny Lekarz Weterynarii wskazał, że powiatowy lekarz weterynarii wykonuje swoje zadania samodzielnie. Ponadto zaznaczono, że zaświadczenie potwierdza tylko stan istniejący w chwili jego wydania.

Pismem z dnia 13 sierpnia 2018 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii w S. odnosząc się do pytania pozwanej wskazał, że w decyzjach rejestrujących działalność w zakresie transportu ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego, w części zawierającej rozstrzygnięcie wpisywane są środki transportu. Stąd każda zmiana środków transportu wymaga zmiany decyzji rejestrujących.

Pismem z dnia 25 stycznia 2019 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii odnosząc się do pytania powoda wskazał, że nie ma obowiązku zgłaszania do organów inspekcji weterynaryjnej wykazu środków transportu, wykorzystywanych w działalności polegającej na transporcie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego. Powiatowy Lekarz Weterynarii rejestruje bowiem podmioty zajmujące się transportem, a nie środki transportu służące do prowadzenia działalności.

Pismem z 8 lutego 2018 r. pozwana odmówiła zapłaty powodowi za faktury VAT nr (...). Pozwana powoływała się na to, że zgodnie z punktem 4 zleceń termin płatności za zlecenie miał być liczony od dnia otrzymania prawidłowo wystawionej faktury VAT z potwierdzonymi oryginałami dokumentów związanych z wykonaniem danego zlecenia, a zgodnie z punktem 5 zleceń powód zobowiązał się do zwrotu potwierdzonych oryginałów dokumentów takich jak CMR, WZ, protokoły, dokumenty obrotu opakowań WZ, itp. w terminie 7 dni od daty dostawy w przypadku transportów krajowych oraz w terminie 14 dni od daty dostawy w przypadku transportów międzynarodowych w przeciwnym razie czas płatności miał się wydłużyć o okres oczekiwania na dokumenty, nie mniej jednak niż o 30 dni. W przypadku zleceń dokumentami bezpośrednio związanymi z ich realizacją miały być dokumenty CMR i HD, a pozwana nie otrzymała dokumentów HD od powoda. Nadto pozwana zażądała na podstawie punktu 7 zleceń przedłożenia wydruków z termografu dla wszystkich zleceń wymienionych w wezwaniu, tj. dla zleceń: nr (...), nr (...).

Nadto pozwana domagała się przedłożenia przez powoda zgodnie z punktem 8 zleceń przedstawienia dokumentów świadczących o posiadaniu wymaganych przepisami prawa uprawnieniami do wykonywania przewozów, aktualnej i opłaconej polisy OCP przewoźnika, decyzji lekarza weterynarii na przewóz towarów pochodzenia zwierzęcego kat. 3, książki mycia i dezynfekcji naczepy. Także na podstawie punktu 9 zleceń pozwana domagała się przedstawienia potwierdzeń umycia i dezynfekcji naczep przed załadunkiem i po rozładunku.

Z uwagi na niespełnienie powyższych wymogów pozwana wskazała, że na podstawie punktu 27 zleceń zatrzymuje wynagrodzenie powoda do czasu ustalenia, czy powód wykonał swoje zobowiązania wynikające ze zleceń prawidłowo, a jednocześnie pozwana wyznaczyła termin na dostarczenie kompletu dokumentów do 19 lutego 2018 r., pod rygorem uznania, że powód nie wykonał lub nieprawidłowo wykonał każde z wymienionych zleceń.

Pismo zostało nadane 8 lutego 2018 r.

Powód formułował propozycje ugodowe w stosunku do pozwanej co do kar umownych za naruszenie zakazu konkurencji i wykonywanie przewozu dla (...) S.A. oraz co do dalszej współpracy w e-mailu z 15 lutego 2018 r. W odpowiedzi pozwana zaproponowała projekt porozumienia, które nie zostało przez strony zawarte.

16 marca 2018 r. pozwana wystawiła powodowi kolejne 34 noty obciążeniowe o nr (...) i od (...) do (...) oraz (...) na różne kwoty wyrażone w euro, odpowiadające wysokości frachtu ustalonej w szeregu zleceń spedycyjnych wystawionych przez pozwaną powodowi. W każdej z not księgowych wskazywano, że wskazana w nich kwota jest karą umowną za nieprawidłowe wykonanie konkretnego zlecenia spedycyjnego zgodnie z jego punktem 17, tj. za niewykonanie obowiązków wynikających z punktów 4-9 zlecenia. Termin zapłaty wskazanych kar umownych przez powoda został oznaczony przez pozwaną na 27 marca 2018 r.

Noty obciążeniowe doręczono powodowi 23 marca 2018 r.

Pismem z 25 marca 2018 r. powód odesłał przesłane mu 23 marca 2018 r. noty obciążeniowe bez ich księgowania, gdyż uważał, że zostały wystawione bez podstawy prawnej i faktycznej.

Pozwana skierowała też do powoda datowany na 28 marca 2018 r. dokument „oświadczenie o kompensacie”, w którym wskazała, że na podstawie art. 498 k.c. dokonała szeregu kompensat kar umownych z wystawionych 16 marca 2018 r. not obciążeniowych z szeregiem wystawianych przez powoda faktur VAT, przy czym wiele z tych faktur było uprzednio wymienione przez pozwaną w jej wcześniejszych oświadczeniach o potrąceniu z innymi należnościami z tytułu kar umownych za naruszenie zakazu konkurencji, wskutek których to oświadczeń pozwanej należności powoda wskazane w przedstawionych do potrącenia fakturach miały zostać w całości zaspokojone w drodze potrącenia.

Oświadczenie doręczono powodowi 29 marca 2018 r.

Przed zaistnieniem między stronami sporu na tle naruszenia przez powoda zakazu konkurencji zastrzeżonego w zleceniach spedycyjnych oraz na tle zapłaty przez pozwaną za przewóz wykonany przez powoda pozwana nigdy nie zgłaszała żadnych zastrzeżeń, ani też nie żądała dokumentów (...), mycia pojazdów itp. Raz do roku w przedsiębiorstwie powoda jest kontrola weterynaryjna i nigdy nie zgłaszano do niego zastrzeżeń.

Pismem z 17 kwietnia 2018 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii w S. poinformował pozwaną w odpowiedzi na jej pismo z 12 kwietnia 2018 r., że powód posiada środki transportu o numerach rejestracyjnych (...), które zostały dopuszczone decyzją Powiatowego Lekarza Weterynarii w S. (...) z 28 lipca 2017 r. do przewozu ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego kat. 3.

Z kolei pismem z 13 sierpnia 2018 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii w S. poinformował pozwaną w odpowiedzi na jej pismo z 20 lipca 2018 r., że w decyzjach rejestrujących działalność w zakresie transportu ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego w części zawierającej rozstrzygnięcie wpisywane są środki transportu, stąd też każda zmiana środka transportu wymaga zmiany decyzji rejestrujących. Co do prowadzenia kontroli przed wydaniem decyzji, to przepisy prawa powszechnie obowiązującego nie wymagają natomiast przeprowadzenia takiej kontroli w zakresie środka transportu, a więc zmiana decyzji nie musi być poprzedzona kontrolą.

Przedstawiając ocenę materiału procesowego, na podstawie którego dokonano ustaleń faktycznych Sąd wyjaśnił, że oparł się na dowodach z przedstawionych przez strony dokumentów w rozumieniu art. 243¹ k.p.c., w tym z dokumentów prywatnych (art. 245 k.p.c.), jak i korespondencji e-mail pracowników stron oraz wydruków ich

konwersacji prowadzonych za pomocą komunikatora internetowego (art. 308 k.p.c.). Dowody te były ze sobą spójne i pozwalały na ustalenie treści łączących strony stosunków prawnych, w szczególności w oparciu o „zlecenia spedycyjne” wystawiane przez pracowników pozwanej, akceptowane przez pracowników powoda, a w dalszej kolejności wykonywane przez przedsiębiorstwo powoda.

Co do zakresu umocowania pracowników stron, jak również co do przyjętej między stronami praktyki w ramach łączących je stosunków gospodarczych istotne znaczenie miały z kolei zeznania przesłuchanych świadków w osobach pracowników strony odpowiedzialnych za kontakty z kontrahentami o za zawieranie umów (art. 258 k.p.c.). Zeznania świadków w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie były z sobą wyraźnie sprzeczne. Pewne w nich niezgodności wyraźnie natomiast wynikały z faktu związania stosunkiem pracy ze stronami postępowania.

Sąd uznał, że najistotniejsze znaczenie miały przy tym zeznania pracowników powoda R. D. i K. Ł., którzy zeznali, że rutynowo w ramach powierzonych im przez powoda obowiązków zawierali umowy przewozu z kontrahentami, które miały również dodatkowe postanowienia, ale nie zwracali nie szczególnej uwagi. Zdaniem Sądu istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okazały się fakty przyznane przez strony (art. 229 k.p.c.), jak i nieobjęte oświadczeniem stron (art. 230 k.p.c.). Sądu uznał, że fakt umocowania pracowników do zawierania umów takich jak z pozwaną – mających w swojej treści także zobowiązania wynikające z postanowień dodatkowych jak zakaz konkurencji – wynikał z tego, że powód, pomimo wieloletniej współpracy z pozwaną prowadzonej w oparciu o „zlecenia spedycyjne” mające każdorazowo tożsame postanowienia dodatkowe (w tym o zakazie konkurencji), nigdy – aż do powstania sporu rozstrzygniętego w niniejszym postępowaniu – nie kwestionował w żadnym zakresie zawartych w tych zleceniach postanowień umownych.

Ponieważ w okolicznościach rozpoznanej sprawy powód wykonywał przewóz drogowy towarów na trasach międzynarodowych (Dania-Polska) na zlecenie pozwanej, toteż podstawy prawnej jego roszczenia należało upatrywać w przepisach konwencji sporządzonej w Genewie 19 maja 1956 r. o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR) i protokole podpisania (Dz. U. z 1962 r. Nr 49, poz. 238), jak bowiem stanowi jej art. 1 ust. 1 niniejszą Konwencję stosuje się do wszelkiej umowy o zarobkowy przewóz drogowy towarów pojazdami, niezależnie od miejsca zamieszkania i przynależności państwowej stron, jeżeli miejsce przyjęcia przesyłki do przewozu i miejsca przewidziane dla jej dostawy, stosownie do ich oznaczenia w umowie, znajdują się w dwóch różnych krajach, z których przynajmniej jeden jest krajem umawiającym się. Ponadto zgodnie z art. 2 ust. 1 Konwencji CMR znajduje ona zastosowanie zasadniczo także w razie przewożenia pojazdu zawierającego towar na części drogi morzem, koleją, śródlądową drogą wodną lub powietrzem, bez przeladunku.

W okolicznościach niniejszej sprawy na treść umowy przewozu między stronami składały się nie – obok zapisów listów przewozowych - postanowienia wystawianych przez pracowników pozwanej, a akceptowanych przez pracowników powoda, dokumentów nazywanych przez strony „zleceniami spedycyjnymi”. Wskazane „zlecenia spedycyjne” miały postać tekstu, którego nośnikiem był plik tekstowy odczytywany za pomocą komputera, a przesyłane były przez pracowników stron za pomocą poczty elektronicznej, przy czym co do zasady z wyprzedzeniem kwartalnym pracownik powoda i pracownik pozwanego ustalali ogólny harmonogram przewozów, a następnie pracownicy pozwanej wysyłali pracownikowi powoda e-mailem pliki zawierające poszczególne „zlecenia spedycyjne” zawierające essentialia negotii zawieranych umów przewozu.

Sąd podkreślił, że „zlecenia spedycyjne” poza elementami przedmiotowo istotnymi zawierały także inne, dodatkowe postanowienia, które składały się na treść dokonywanych przez strony czynności prawnych, w tym w szczególności zawierały szereg uprawnień pozwanej związanych z kontrolą prawidłowości wykonania umowy przewozu zgodnie z jej treścią przez powoda, jak i zastrzegały kary umowne należne pozwanej od powoda na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania przez niego zobowiązania wynikającego z danego zlecenia.

Między stronami w toku postępowania nie było sporu co do essentialia negotii, którejkolwiek z zawartych za pomocą „zleceń spedycyjnych” dwudziestu siedmiu umów przewozu, jak również niesporne było to, że powód w ramach działalności swojego przedsiębiorstwa w przypadku każdej z tych umów przewiózł określone rzeczy w określonej ilości

na określonej trasie zgodnie z treścią danej umowy. Niesporne był tym samym to, że po stronie powoda powstały wierzytelności, których dochodził w niniejszej sprawie.

Pozwana jednak kwestionowała zasadność powództwa podnosząc zarzut spełnienia świadczenia wskutek dokonanego przez nią potrącenia własnych wierzytelności z dochodzonymi przez powoda w rozpoznanej sprawie wierzytelnościami w ten sposób, że wierzytelności powoda zostały w całości umorzone.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 498 § 1 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym, zaś zgodnie z § 2 wskazanej jednostki redakcyjnej wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Jak wreszcie stanowi art. 499 k.c. potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Aby doszło do potrącenia – w rozumieniu materialnoprawnym – winny być spełnione dwa warunki: po pierwsze złożono oświadczenie o potrąceniu (art. 499 k.c.), po drugie wystąpił „stan potrącalności”, tj. dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, wierzytelności są jednorodnizajowe, wymagalne i zaskarżalne (art. 498 § 1 k.c.).

Oświadczenia o potrąceniu składane przez pozwaną w dokumentach zatytułowanych „oświadczenie o kompensacie” datowanych na 22 listopada 2017 r., na 27 listopada 2017 r., na 12 grudnia 2017 r., na 21 grudnia 2017 r., na 27 grudnia 2017 r. oraz na 4 stycznia 2018 r. spełniały wszystkie formalne wymogi złożenia powodowi oświadczenia o potrąceniu. Pozwana w przypadku każdego z „oświadczeń o kompensacie” powoływała się na konkretną wystawioną przez siebie notę obciążeniową, która miała opiewać na wierzytelność z tytułu kary umownej za naruszenie zastrzeżonego w „zleceniu spedycyjnym nr (...)” zakazu konkurencji i wskazywała kolejno z którymi wierzytelnościami powoda dokonuje potrącenia swojej wierzytelności i w jakich kwotach. W przypadku każdego pojedynczego dokumentu „oświadczenie o kompensacie” pozwana składała oświadczenie o potrąceniu swojej wierzytelności kolejno z wierzytelnościami powoda liczonymi od najwcześniejszej wymagalnej do najpóźniej wymagalnej, biorąc pod uwagę daty płatności wystawianych przez powoda faktur VAT opiewających na daną wierzytelność.

Pozwana do potrącenia z wierzytelnościami powoda przedstawiała własne wierzytelności wynikające ze „zlecenia spedycyjnego nr (...)” z 5 grudnia 2016 r., a mianowicie z jego punktu 10, zgodnie z którym wszelkie dane zawarte w zleceniu były poufne i zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji nie mogły być wykorzystywane i rozpowszechniane przez powoda, a nadto powoda miał obowiązywać zakaz oferowania oraz przyjmowania zleceń transportowych lub spedycyjnych od załadowcy i odbiorcy towaru przez okres 24 miesięcy od dnia zawarcia danego zlecenia (co określano jako zakaz konkurencji). Za naruszenie tego zakazu zastrzeżono uprawnienie pozwanej do naliczenia powodowi kary umownej w wysokości 25.000 zł za każdorazowe naruszenie. Analogiczne postanowienie ustanawiające zakaz konkurencji oraz zastrzegające w razie jego naruszenia karę umowną na rzecz pozwanej zawarte było także w innych „zleceniach spedycyjnych”, przy czym w przypadku „zleceń spedycyjnych”, na podstawie których powód wykonał przewóz i domagał się w niniejszej sprawie zań zapłaty postanowienie takiej treści oznaczone było w treści dokumentu jako punkt 11. Pozwana powoływała się na dokonanie co najmniej dwunastu takich naruszeń przez powoda w okresie od zawarcia 5 grudnia 2016 r. „zlecenia spedycyjnego nr (...)”, które miały polegać na zawieraniu – z pominięciem pozwanej jako spedytora – umów przewozu bezpośrednio przez powoda z (...) S.A. w P., która była kontrahentem pozwanej.

Zgodnie z art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna), przy czym zgodnie z art. 484 § 1 k.c. w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba że strony inaczej postanowiły.

Mieć jednocześnie trzeba na uwadze, że zgodnie z art. 484 § 2 k.c. jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

W przypadku zastrzeżenia kary umownej za niewykonanie albo nienależyte wykonanie zobowiązania konieczne jest dokładne sprecyzowanie zachowania się dłużnika, które ma pociągać za sobą jego odpowiedzialność odszkodowawczą przez zapłatę kary umownej. Nie jest tym samym wystarczające ogólne zastrzeżenie kary umownej „za niewykonanie albo nienależyte wykonanie zobowiązania”, ale należy wyraźnie sprecyzować jakie zindywidualizowane zachowanie się oraz dotyczące jakiego konkretnie zobowiązania niepieniężnego ma być traktowane jako takie niewykonanie albo nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego, za które zastrzeżono karę umowną.

Sąd wyjaśnił, że zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, to na pozwanej, która z faktu zastrzeżenia w „zleceniu spedycyjnym” nr (...) – tj. w umowie przewozu – kary umownej za naruszenie tzw. zakazu konkurencji wywodziła skutki prawne, spoczywał z jednej strony ciężar wykazania, że do zastrzeżenia takiej kary umownej w określonej sumie pieniężnej między stronami doszło, jak również że doszło do niewykonania albo nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego w postaci powstrzymania się od czynności określonych we wzorcu umownym jako czyny naruszające zakaz konkurencji –oferowania oraz przyjmowania zleceń transportowych lub spedycyjnych od załadowcy i odbiorcy towaru przez okres 24 miesięcy od dnia zawarcia danego zlecenia. Pozwana zdołała także wykazać, że rzeczywiście doszło po stronie powoda do dziesięciu naruszeń zastrzeżonego w punkcie 10 „zlecenia spedycyjnego” nr (...) zakazu konkurencji, gdyż tyle razy we wskazywanym przez pozwaną okresie powód wykonał – z pominięciem pośrednictwa pozwanej – przewóz rzeczy dla kontrahenta pozwanej (...) S.A. w P. w tygodniach od 36 do 41 w 2017 r.

Na to, że faktycznie doszło do podnoszonych naruszeń wyraźnie wskazywały też zeznania świadków zawnioskowanych przez powoda, jak i świadczyło o tym stanowisko powoda, który przyznawał, że wykonywał bezpośrednio przewozy dla (...) S.A., ale na innej trasie, niż trasa, którą obsługiwał dla tego kontrahenta korzystającego z pośrednictwa pozwanej spółki. Uważał przy tym, że skoro przewozy wykonywał na innej – niż określona zleceniami od pozwanej – trasie, to zachowanie takie nie stanowi naruszenia punktu 10 „zlecenia spedycyjnego” nr (...).

Zdaniem Sądu ze stanowiskiem takim nie sposób jednak się zgodzić, gdyż punkt 10 wskazywał, że powoda jako „zleceniobiorcę” obowiązuje zakaz oferowania oraz przyjmowania zleceń transportowych lub spedycyjnych od załadowcy i odbiorcy towaru przez okres 24 miesięcy od dnia zawarcia danego zlecenia, a zatem granice zakazu konkurencji wyznaczone były w sposób podmiotowy – przez określenie podmiotu, z którym powód miał nie zawierać umów przewozu, ani nawet mu ich nie oferować – a nie w sposób przedmiotowy, który ograniczałby ten zakaz do tylko konkretnej trasy, na której wykonywane by było „zlecenie spedycyjne”, w ramach którego ogólnych warunków powód zobowiązał się do przestrzegania zakazu konkurencji. Wreszcie wskazać należy, że także powód – mimo wieloletniej współpracy z pozwaną w oparciu o takie same „zlecenia spedycyjne” – nigdy wcześniej nie kwestionował zawartych w tychże „zleceniach spedycyjnych” zastrzeżeń dotyczących tak zakazu konkurencji, jak i zastrzeżonej na wypadek jego naruszenia kary umownej. Kara umowna została tym samym zastrzeżona w punkcie 10 „zlecenia spedycyjnego nr (...)” skutecznie i to postanowienie umowne wiązało strony.

Jednocześnie nie można było takich wniosków wyprowadzić co do kary umownej zastrzeżonej w punkcie 17 „zlecenia spedycyjnego” nr (...), bowiem w tym przypadku pozwana redagująca tekst ogólnych warunków zlecenia posłużyła się jedynie blankietową formułą „stwierdzenia niewykonania lub nieprawidłowego wykonania umowy”, dalej dopiero precyzując, że za takie zachowanie się może być uznane w szczególności „uszkodzenie towaru w transporcie lub odmowa jego przyjęcia przez odbiorcę z przyczyn powstałych w czasie transportu”. Tylko takie rodzaje niewykonania albo nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego powoda zostały w konsekwencji objęte hipotezą kary umownej zastrzeżonej w punkcie 17 „zlecenia spedycyjnego” nr (...) i wszystkich kolejnych zleceń, gdyż tylko takie rodzaje naruszenia przez powoda jego obowiązków jako dłużnika zostało przez pozwaną w punkcie 17 dostatecznie sprecyzowane. Pozwana jednak nie powoływała się nawet na to, ażeby doszło w przypadku któregośkolwiek ze wskazanych przewozów do takiej sytuacji, w której uszkodzono towar w transporcie, czy też odbiorca odmówił jego

odbioru z przyczyn powstałych w czasie transportu. Co więcej, w przypadku wszystkich listów przewozowych i całej przedstawionej przez strony dokumentacji wyraźnie jest widoczne, że odbiorcy nie zgłaszali żadnych uwag co do świadczonej usługi przewozu ani co do odebranego towaru.

Pozwana tymczasem zarzucała powodowi w oparciu o punkt 17, nie tyle konkretne przypadki nienależytego wykonania zobowiązania przez powoda, ile nieudowodnienie należytego wykonania zobowiązania, bezpodstawnie odwracając w tym przypadku rozkład ciężaru dowodu. Ponadto argumentacja pozwanej zmierzała w istocie do nieograniczonego obciążania kontrahenta odpowiedzialnością za niedostatecznie sprecyzowane w umowie przypadki jej nienależytego wykonania. Pozostawiony stronom margines swobody interpretacyjnej odnośnie tego postanowienia oznaczał, że punkt 17 w istocie przewidywał naliczenie kary umownej i za naruszenie dotyczące jednego dnia opóźnienia w przedłożeniu dokumentów, jak i za naruszenie w postaci zniszczenia całego ładunku, a tymczasem są to sytuacje nieporównywalne. Ustalając karę umowną strony winny być zaś świadome, jakiego rodzaju naruszenie może wywołać odpowiedzialność z tego tytułu; oczywiste jest przy tym, że wysokość kary winna być uzależniona od stopnia naruszenia obowiązków spoczywających na stronach.

Pozwana skupiała się przy tym nie tyle na jakości świadczonych przez powoda usług, co na nieprzedstawieniu przez powoda szeregu dokumentów związanych z przewożonym ładunkiem (karma dla zwierząt).

Odnośnie braku okazania przez powoda decyzji weterynaryjnej dotyczącej samochodów, którymi wykonywano przewozy Sąd podkreślił, że nawet organy administracji weterynaryjnej przedstawiały sprzeczne stanowiska co do obowiązku wydania takiej decyzji odnośnie każdego środka transportu znajdującego się w dyspozycji przewoźnika. Nie sposób zatem w tym zakresie upatrywać takiego niewykonania albo nienależytego wykonania zobowiązania, które mieściłoby się w hipotezie zawartego w punkcie 17 postanowienia umownego. Biorąc zaś pod uwagę, że to na pozwanej spoczywał ciężar dowodu nienależytego wykonania zobowiązania przez powoda, (nie zaś na powodzie ciężar należytego wykonania obowiązania), to wobec sprzeczności w stanowisku organów weterynaryjnych co do wymogów, jakim powinna odpowiadać dokumentacja powoda, nie sposób uznać za udowodnione, że powód nienależycie w tym zakresie wykonał zobowiązanie.

Co do zarzucanego przez pozwaną braku dokumentów HD, to w istocie nie były one w zleceniu wymienione jako takie, które powinny być dołączone do faktury i wraz z nią przedłożone pozwanej. Co za tym idzie, z faktu ich niezłożenia nie można wywodzić zaistnienia podstaw po stronie pozwanej do obciążenia powoda karą umowną na podstawie punktu 17, który z resztą takiego zachowania się powoda nie wymienia jako objętego hipotezą tego postanowienia. Zgodnie z treścią ogólnych warunków „zleceń spedycyjnych” niezłożenie dokumentów mogło powodować przedłużenie terminu zapłaty, ze względu na niemożność sprawdzenia prawidłowości wykonania przewozu. Celem dołączenia pewnych dokumentów do faktury była zatem weryfikacja zasadności należnego wynagrodzenia. W okolicznościach faktycznych rozpoznanej sprawy kontrahent stron będący odbiorcą przesyłek nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń co do towaru, dokonał zapłaty wynagrodzenia na rzecz pozwanej, a tym samym brak jest jakichkolwiek podstaw, ażeby przyjmować, że powód nienależycie wykonał zobowiązanie.

W konsekwencji Sąd Okręgowy stwierdził brak podstaw do uznania, że pozwanej przysługuje wierzytelność z tytułu kary umownej obliczonej na podstawie pkt 17 zlecenia, a tym samym zarzut potrącenia wierzytelności z tego tytułu okazał się nieskuteczny.

Uznał zarazem Sąd za częściowo uzasadniony zarzut potrącenia kary umownej za naruszenie zakazu konkurencji zastrzeżonym w punkcie 10 ogólnych warunków „zlecenia spedycyjnego” nr (...).

Powód karę umowną naliczoną na podstawie punktu 10 „zlecenia spedycyjnego nr (...)” potrąconą przez pozwaną z dochodzonego przezeń w niniejszej sprawie wynagrodzenia próbował procesowo zwalczać na dwa sposoby: z jednej strony powód kwestionował ważność zastrzeżenia kary umownej, a z drugiej – podnosił zarzut miarkowania kary umownej jako rażąco wygórowanej, zwłaszcza w stosunku do frachtu (wynagrodzenia) należnego powodowi za wykonanie danego przewozu.

Powód powoływał się przy tym na brak umocowania jego pracowników zawierających umowy przewozu do zaciągnięcia tego rodzaju zobowiązań i kwestionował w tym zakresie zastosowanie art. 97 k.c., zgodnie z którym osobę czynną w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publiczności poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa. Z drugiej strony powód uważał, że postanowienia punktu 10 „zlecenia spedycyjnego nr (...)” naruszają art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego, gdyż postanowienie takie ogranicza swobodę prowadzenia działalności gospodarczej przez powoda, zaś z uwagi na brak zapewnienia powodowi przez pozwaną jakiegokolwiek ekwiwalentu za nałożenie zakazu konkurencji, postanowienie takie jest również niezgodne z zasadą słuszności.

W ocenie Sądu nie ma przeszkód do zastosowania art. 97 k.c. także do przypadków, w których do zawierania umów dochodziło za pomocą urządzeń komunikowania się na odległość, tj. przez komunikatory lub pocztę e-mail. Niezależnie od dopuszczalności zastosowania domniemania wynikającego z tego przepisu dla ustalenia umocowania pracowników stron kluczowe znaczenie miał bezsporny w zasadzie fakt, że pracownicy powoda R. D. i K. Ł. pracujący u powoda odpowiednio około 20 i około 19 lat wykonują rutynowo zadania związane z obsługą samochodów, spedycji i transportu załatwiając wszystkie potrzebne kwestie z tym związane, w tym kontaktują się ze spedytorami i zawierają umowy przewozu z w ramach udzielonego im przez pracodawcę umocowania. Podkreślenia przy tym wymaga, że zgodnie z art. 99 § 1 k.c. jeżeli do ważności czynności prawnej potrzebna jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie. Z kolei przepisy dotyczące umowy przewozu nie wymagają dla swojej ważności zachowania formy pisemnej, co sprawia, że formy tej nie wymaga także udzielenie pełnomocnictwa rodzajowego w rozumieniu art. 98 k.c. obejmującego zawieranie umów przewozu w toku zwykłych czynności wykonywanych na stanowisku pracy, na którym zatrudnieni byli przez powoda R. D. i K. Ł.. Mimo braku dokumentu pełnomocnictwa, domniemywać tym samym należało, że skoro powód powierzył wskazanym pracownikom zawieranie w jego imieniu umów przewozu z kontrahentami, to jednocześnie wyposażył tych pracowników w pełnomocnictwo rodzajowe w tym zakresie. W przeciwnym razie do zawarcia każdego ze „zleceń spedycyjnych” powód w praktyce działania swojego przedsiębiorstwa oczekiwałby potwierdzenia takiej czynności prawnej czy to osobiście, czy też przez inną osobę, która legitymowałaby się wyraźnie udzielonym pełnomocnictwem (np. na piśmie).

Tymczasem żadna taka praktyka działania przedsiębiorstwa powoda się nie wytworzyła i powód nie wykazał, ażeby kwestionował wcześniej zawierane przez tych pracowników umowy przewozu. Pracownicy powoda kontaktowali się bezpośrednio – bez jakiegokolwiek udziału powoda – z kontrahentami i w sposób rutynowy zawierali umowy przewozy, przy czym w przypadku pozwanej były to kontakty częste, na przestrzeni długiego okresu, sprowadzające się do 2-3 zleceń tygodniowo dotyczących przewozu artykułów spożywczych, czy mięsa na karmę dla zwierząt. Proces zawierania umów między stronami wyglądał tym samym co do zasady tak, że K. K. (1) ze strony pozwanej kontaktowała się z R. D. ze strony powoda i proponowała datę przewozu, trasę i ładunek. R. D. nie ustalał z nią innych warunków umowy i nie zwracał uwagi na inne postanowienia zawarte w zleceniu. R. D. był przy tym świadomy, że jest to praca rutynowa, a powszechną praktyką jest zastrzeganie w zleceniach dodatkowych warunków i spotykał się z takimi sytuacjami, że zastrzegano jakieś kary umowne. Niemniej R. D. w kontaktach z pracownikami pozwanej nie czynił żadnych zastrzeżeń i nie zwracał się o wykreślenie żadnego z dodatkowych warunków zlecenia. Nie informował także pracowników pozwanej o zakresie swojego umocowania do zawierania zleceń. Jednocześnie sytuacja taka trwała dłuższy okres, a powód w żaden sposób nie sprzeciwiał się jej trwaniu, a w konsekwencji przez czynności dorozumiane godził się na taki sposób zawierania umów, jak i na ich treść.

Nie można jednocześnie zgodzić się ze stanowiskiem powoda, że zakres rodzajowego umocowania jego pracowników do zawierania umów przewozu miał charakter wąski i ograniczał się tylko do essentialia negotii tych umów, a nie do ich postanowień dodatkowych zawartych w przesyłanych przez kontrahentów drogą elektroniczną „zleceniach spedycyjnych” i znajdujących się w nich ogólnych warunkach umów przewozu. Podkreślenia wymaga, że sami pracownicy powoda składając zeznania w charakterze świadków przyznawali, że w ramach prowadzonej przez strony

działalności gospodarczej jest powszechnie przyjęte zastrzeżenie w umowach przewozu także innych dodatkowych postanowień, np. dotyczących odpowiedzialności odszkodowawczej, czy szczegółowych warunków przewozu, czy zabezpieczenia towaru itp. Obrona przed naliczeniem kary umownej podjęta przez powoda w toku niniejszego postępowania oparta na kwestionowaniu ważności postanowienia umownego zawartego w punkcie 10 „zlecenia spedycyjnego” nr (...) okazała się tym samym nieskuteczna.

W ocenie sądu nie można było także podzielić stanowiska powoda odnośnie nieważności zastrzeżenia kary umownej z uwagi na brak przewidzianego dla powoda ekwiwalentu za powstrzymanie się od działalności konkurencyjnej. Powód powoływał się przy tym na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 maja 2013 r. wydane w sprawie I ACa 174/13 (System Informacji Legalis), w którym przyjęto, że zastrzeżenie kary umownej w umowie przewozu za podjęcie działań konkurencyjnych po ustaniu umowy, bez ekwiwalentu, może być ocenione jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 KC). Przyjęcie takiego właśnie skutku braku ekwiwalentu jest wynikiem oceny konkretnych okoliczności badanej sprawy, nie następuje zaś w każdym przypadku, w którym zakazowi działalności konkurencyjnej nie towarzyszy jakikolwiek ekwiwalent. Zauważyć trzeba, że w rozpatrywanej przez tutejszy sąd sprawie klauzula dotycząca działalności konkurencyjnej była adekwatna do celu ochrony, jaką zamierzała uzyskać pozwana poprzez to postanowienie. Strony łączyła przez kilka lat intensywna współpraca w zakresie przewozów, podczas gdy w sprawie ocenianej przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku doszło do wykonania jedynie 7 zleceń.

Co istotne, w przeciwieństwie do stanu faktycznego sprawy I ACa 174/13, nie sposób przyjąć, by zastosowanie zakazu konkurencji w jakikolwiek sposób ograniczało swobodę prowadzenia działalności gospodarczej przez powoda. Dysponując w tym czasie 44 samochodami i wypracowując obrót rzędu 2 mln miesięcznie, powód współpracował z wieloma podmiotami, a zatem powstrzymanie się od przyjmowania zleceń od jednego z nich nie powodowało jakiegokolwiek zastoju w działalności. Co więcej, nie ma jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że pozwana wykorzystwała postanowienia o zakazie działalności konkurencyjnej do budowania własnej pozycji na rynku kosztem powoda. W konsekwencji nie można uznać, by poprzez wprowadzenie zakazu konkurencji doszło do pokrzywdzenia powoda poprzez wykorzystanie dominującej pozycji spedytora względem przewoźnika.

W konsekwencji niezasadny okazał się zarzut nieważności zastrzeżonej kary umownej z uwagi na brak ekwiwalentu należnego powodowi.

Niezależnie od zakwestionowania skuteczności i ważności zastrzeżenia kary umownej powód podniósł zarzut miarkowania kary umownej oparty na art. 484 § 2 k.c., zgodnie z którym jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

W doktrynie za utrwalone uznać należy stanowisko, że wysokość kary umownej nie zależy od wysokości szkody poniesionej przez wierzyciela, wobec czego wierzyciel nie musi udowadniać ani jej istnienia, ani wysokości. Niemniej opierając się na art. 484 § 2 k.c. wyraźnie zaznacza się, że szkoda w niewielkiej wysokości rodzi konieczność rozważenia jej miarkowania. Kara umowna powinna być co prawda zastrzeżona w takiej wysokości, która wynagrodzi wierzycielowi wszelkie negatywne następstwa niewykonania zobowiązania, także te o charakterze niemajątkowym, ale nie może jednak prowadzić do wzbogacenia wierzyciela. Ustalenie, że kara umowna jest rażąco wygórowana jest wypadkową bardzo wielu czynników składających się na taką ocenę – wpływ na nią będą miały okoliczności takie, jak rodzaj zobowiązania i jego znaczenie dla wierzyciela. Co za tym idzie świadczenia główne czy też bardziej ogólnie zobowiązania mające istotne znaczenie dla wierzyciela mogą być sankcjonowane wyższymi karami niż niespełnienie świadczenia ubocznego czy też mającego w całokształcie sytuacji stron znaczenie drugoplanowe. Wartość umowy, stopień jej skomplikowania, rodzaj i przyczyna naruszenia także nie pozostają bez wpływu na ustalenie, że zachodzą przesłanki z art. 484 § 2 KC [por. Lemkowski, w: red. Gutowski, Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353-626, Warszawa 2019, art. 484 k.c.].

W rozpatrywanej sprawie powód zwracał uwagę na rażąco wygórowanie kary umownej wynoszącej 25.000 zł za każde naruszenie zakazu konkurencji w stosunku tak do wynagrodzenia umownego jakie powód uzyskiwał z każdego

„zlecenia spedycyjnego”, jak i w stosunku do osiąganego przez niego ostatecznie zysku z tych zleceń. Dysproporcja ta była kilkudziesięciokrotna, gdyż powód za wykonanie jednego „zlecenia spedycyjnego” obejmującego przewóz w dwie strony uzyskiwał wynagrodzenie w złotych około 9.000 zł, a w przypadku przewozu w jedną stronę zwykle w wysokości około 4.000 zł.

Biorąc jednocześnie pod uwagę skalę prowadzenia działalności przez pozwaną nie sposób uznać, ażeby dopuszczenie się przez powoda naruszenia zakazu konkurencji wyrządziło powodowi szkodę, której rząd byłby porównywalny z wysokością kary umownej. Istotne jest przy tym, że - jak wynika z zeznań świadka W., rezygnacja z dalszej współpracy z pozwaną wynikała ze znalezienia na rynku jeszcze korzystniejszej oferty przewozu, nie zaś z faktu zlecenia przewozów na trasie do H. powodowi.

Ponadto wymaga także zaznaczenia, że wskazana kara umowna zastrzeżona była nie na wypadek naruszenia obowiązków powoda w zakresie wykonania świadczenia głównego objętego umową, gdyż co do tego świadczenia zastosowanie właściwie znajdował punkt 17 warunków „zlecenia spedycyjnego”, który przewidywał karę za nienależyte wykonanie umowy przewozu w postaci uszkodzenia przesyłki, czy odmowy jej odbioru przez odbiorcę z przyczyn leżących w jej transporcie. W takim przypadku kara umowna zastrzeżona była w mniejszej wysokości, sprowadzającej się do należnego powodowi frachtu, a zatem całości wynagrodzenia za wykonanie umowy. Tymczasem kara umowna zastrzeżona w punkcie 10 – za naruszenie przez powoda zobowiązań umownych o znacznie mniejszym znaczeniu dla pozwanej w odniesieniu do skali prowadzonej przez nią działalności i rozmiaru potencjalnej szkody – była wielokrotnie wyższa od kary umownej zastrzeżonej za naruszenie obowiązków dotyczących świadczenia głównego.

Analiza wysokości zastrzeżonej przez pozwaną w punkcie 10 „zlecenia spedycyjnego” nr (...) kary umownej, uwzględniająca tak skalę prowadzenia działalności przez strony, stopień naruszenia obowiązków, potencjalny rozmiar szkody pozwanej i zysku powoda, czy wreszcie relację tej kary do kary umownej zastrzeżonej w punkcie 17, doprowadziła Sąd do wniosku, że naliczona powodowi przez pozwaną kara umowna jest rażąco wygórowana.

W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy każdą z naliczonych przez pozwaną kar umownych należało zmiarkować do kwot po 3.000 zł, która odpowiada tak wadze naruszenia, którego dopuścił się powód, jak również rozmiarowi naruszonego w ten sposób interesu pozwanej.

W związku z tym zweryfikować należało w oparciu o taką wysokość kary umownej zakres skuteczności dokonanego przez pozwaną potrącenia kar umownych z należnym powodowi wynagrodzeniem dochodzonym w niniejszej sprawie.

Pierwsze potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 22 listopada 2017 r. (k. 140 verte) dotyczyło całej naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** kolejno fakturami nr (...), z których pierwsza (i najwcześniej wymagalna) wymieniona faktura nr (...) opiewała na kwotę 3.660,20 zł. Wobec zmiarkowania kary umownej naliczonej notą obciążeniową nr (...) do kwoty 3.000 zł, potrąceniu z nią uległa tylko wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...)/149 zł w kwocie 3.000 zł**, w ten sposób, że niezaspokojona została nadal wierzytelność powoda z tej faktury w kwocie 660,20 zł oraz wierzytelność z pozostałych wskazanych w tym „oświadczeniu o kompensacie” faktur.

Drugie potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 22 listopada 2017 r. (k. 140) dotyczyło potrącenia naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** z kolejno fakturami nr (...), z których z pierwszej wymienionej faktury nr (...) pozwana do potrącenia przedstawiała kwotę 773,05 zł, a druga wymieniona faktura nr (...) opiewała na 8.962,65 zł. Wobec zmiarkowania kary umownej naliczonej notą obciążeniową nr (...) do kwoty 3.000 zł, potrąceniu z nią uległa wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...) w kwocie 773,05 zł oraz z faktury nr (...) w kwocie 2.226,95 zł**, w ten sposób, że niezaspokojona została nadal wierzytelność powoda z faktury nr (...) w kwocie 8.169,95 zł i z faktury nr (...) w kwocie 6.735,70 zł oraz z pozostałych wskazanych w tym „oświadczeniu o kompensacie” faktur.

Trzecie potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 22 listopada 2017 r. (k. 141) dotyczyło potrącenia naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** z kolejno fakturami nr (...),

z których najwcześniej wymagalna była należność z faktury nr (...) opiewającej na 3.647,28 zł. Wobec zamiarkowania kary umownej naliczonej notą obciążeniową nr (...) do kwoty 3.000 zł, potrąceniu z nią uległa tylko wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...) w kwocie 3.000 zł** (zaliczona zgodnie z art. 451 § 3 k.c.), w ten sposób, że niezaspokojona została wierzytelność powoda z tej faktury w kwocie 647,28 zł oraz wierzytelności z pozostałych wskazanych w tym „oświadczeniu o kompensacie” faktur.

Czwarte potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 22 listopada 2017 r. (k. 141 verte) dotyczyło potrącenia naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** z kolejno fakturami nr (...), z których pierwsza (i najwcześniej wymagalna) była należność z faktury nr (...), z której pozwana do potrącenia przedstawiła kwotę 1.718,36 zł, a druga faktura nr (...) opiewała na 8.923,76 zł. Wobec zamiarkowania kary umownej naliczonej notą obciążeniową nr (...) do kwoty 3.000 zł, potrąceniu z nią uległa wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...) w kwocie 1.718,36 zł oraz z faktury nr (...) w kwocie 1.281,64 zł**, w ten sposób, że niezaspokojona została nadal wierzytelność powoda z faktury nr (...) w kwocie 2.464,72 zł i z faktury nr (...) w kwocie 7.642,12 zł oraz z pozostałych wskazanych w tym „oświadczeniu o kompensacie” faktur.

Piąte potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 22 listopada 2017 r. (k. 142) dotyczyło potrącenia naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** z fakturą nr (...), z której pozwana do potrącenia przedstawiła kwotę 7.335,74 zł (z całej kwoty 8988,16 zł). Wobec zamiarkowania kary umownej naliczonej notą obciążeniową nr (...) do kwoty 3.000 zł, potrąceniu z nią uległa wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...) w kwocie 3.000 zł**, w ten sposób, że nadal niezaspokojona została wierzytelność powoda z faktury nr (...) w kwocie 5.988,16 zł.

Szóste potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 27 listopada 2017 r. (k. 143) dotyczyło potrącenia naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** z fakturą nr (...), z której pozwana do potrącenia przedstawiła kwotę 3.920,54 zł (z całej kwoty 8929,62 zł). Wobec zamiarkowania kary umownej naliczonej notą obciążeniową nr (...) do kwoty 3.000 zł, potrąceniu z nią uległa wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...) w kwocie 3.000 zł**, w ten sposób, że nadal niezaspokojona została wierzytelność powoda z faktury nr (...) w kwocie 5.929,62 zł.

Siódme potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 27 listopada 2017 r. (k. 143 verte) dotyczyło potrącenia naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** z kolejno fakturami nr (...). Wobec zamiarkowania kary umownej do kwoty 3000 zł potrąceniu z nią uległa wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...) w kwocie 3.000 zł**, w ten sposób, że nadal niezaspokojona została wierzytelność powoda z faktury nr (...) w kwocie 698,17 zł.

Ósme potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 12 grudnia 2017 r. (k. 144) dotyczyło potrącenia naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** z kolejno fakturami nr (...). Wobec zamiarkowania kary umownej do kwoty 3000 zł potrąceniu z nią uległa wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...) w kwocie 3.000 zł**, w ten sposób, że nadal niezaspokojona została wierzytelność powoda z tej faktury w kwocie 5847,65 zł.

Dziewiąte potrącenie w drodze „oświadczenia o kompensacie” datowanego na 12 grudnia 2017 r. (. 144 verte) dotyczyło potrącenia naliczonej kwoty 25.000 zł **wynikającej z noty obciążeniowej nr (...)** z kolejno fakturami nr (...), z których pierwsza i najwcześniej wymagalna była należność z faktury nr (...), którą pozwana przedstawiła do potrącenia kwotę 3.926,82 zł (z kwoty 8862,08 zł). Wobec zamiarkowania kary umownej naliczonej notą obciążeniową nr (...) do kwoty 3.000 zł, potrąceniu z nią uległa wierzytelność powoda wynikająca **z faktury nr (...) w kwocie 3.000 zł**, w ten sposób, że nadal niezaspokojona została wierzytelność powoda z faktury nr (...) w kwocie 5.862,08 zł jak również z pozostałych wymienionych w siódmym „oświadczeniu o kompensacie” faktur.

W przypadku kolejnych potrąceń w drodze „oświadczeń o kompensacie” datowanych na 21 grudnia 2017 r. i późniejszych, nie były istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż oświadczenia te dotyczyły potrąceń

wierzytelności pozwanej z wierzytelnościami powoda z innych faktur VAT niż wierzytelności dochodzone w niniejszej sprawie.

W rezultacie Sąd uznał, że po dokonaniu potrąceń powodowi nadal przysługiwały następujące wierzytelności na podstawie faktur objętych częściowo cofniętym pozwem w niniejszej sprawie:

8.879,64 zł z faktury nr (...), 660,20 zł z faktury nr (...), 2.464,72 zł z faktury nr (...), 7642,12 zł z faktury nr (...), 5.249,27 zł z faktury nr (...), 3.688,27 zł z faktury nr (...), 4.224,31 zł z faktury nr (...), 3.696,27 zł z faktury nr (...), 8.169,95 zł z faktury nr (...), 6735,70 zł z faktury nr (...), 3.686,80 zł z faktury nr (...), 8.933,81 zł z faktury nr (...), 3.716,59 zł z faktury nr (...), 5.305,85 zł z faktury nr (...), 3.711,34 zł z faktury nr (...), 5.988,16 zł z faktury nr (...), 698,17 zł z faktury nr (...), 8.957,01 zł z faktury nr (...), 5.929,62 zł z faktury nr (...), 5.847,65 zł z faktury nr (...), 3.641,43 zł z faktury nr (...), 3.655,12 zł z faktury nr (...), 5.862,08 zł z faktury nr (...), 3.648,06 zł z faktury nr (...) oraz 8.877,97 zł z faktury nr (...).

W konsekwencji, w niniejszej sprawie należało uwzględnić powództwo obejmujące sumę wyżej wskazanych kwot, tj. kwotę 129.930,11 zł, o czym orzeczono w punkcie I wyroku, natomiast w punkcie III oddalono powództwo, w części, w której zasadny okazał się zarzut spełnienia świadczenia w drodze potrącenia podniesiony przez pozwaną.

W zakresie żądania odsetek przez powoda, podstawę prawną stanowił art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 684). Zgodnie z tym przepisem w transakcjach handlowych – z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny - wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, chyba że strony uzgodniły wyższe odsetki, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie; 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie. Jednocześnie art. 4 pkt 1 ustawy definiuje transakcję handlową jako umowę, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2, zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością. Art. 2 tej ustawy natomiast stanowi w swoim punkcie 1, że przepisy ustawy stosuje się do transakcji handlowych, których wyłącznymi stronami są: przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646, 1479, 1629, 1633 i 2212); Strony niniejszego postępowania są przedsiębiorcami i usługi przewozu, za które powód domagał się od pozwanej zapłaty świadczone były w ramach prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa i jego działalności gospodarczej.

Powód domagał się zapłaty odsetek liczonych w następujący sposób:

- od 24 października 2017 r. do 31 stycznia 2018 r. od należności z faktur: nr (...) w łącznej kwocie 12.522,74 zł (ze względu na dokonanie przez pozwaną zapłaty za te faktury 1 lutego 2018 r. i cofnięcie pozwu co do dochodzonej na podstawie tych faktur należności głównych);
- od 27 października 2017 r. od należności z faktury nr (...) w kwocie 8.879,64 zł;
- od 31 października 2017 r. od należności z faktur: nr (...) nr (...), nr (...), nr (...) w łącznej kwocie 25.704,58 zł;
- od 7 listopada 2017 r. od należności z faktur: nr (...) w łącznej kwocie 25.826,23 zł;
- od 11 listopada 2017 r. od należności z faktur: nr (...) w łącznej kwocie 16.397,20 zł;
- od 18 listopada 2017 r. od należności z faktury nr (...) w kwocie 5.305,85 zł;
- od 21 listopada 2017 r. od należności z faktur: nr (...) w łącznej kwocie 12.699,50 zł;
- od 28 listopada 2017 r. od należności z faktur: nr (...) w łącznej kwocie 21.584,80 zł;
- od 5 grudnia 2017 r. od należności z faktur: nr (...) w łącznej kwocie 12.489,08 zł;

- od 8 grudnia 2017 r. od należności z faktury nr (...) w kwocie 3.655,12 zł;
- od 12 grudnia 2017 r. od należności z faktur: nr (...) w łącznej kwocie 21.388,11 zł.
-

Mając natomiast na względzie dokonane przez pozwaną skuteczne potrącenia złożonymi „oświadczeniami o kompensacie” o odsetkach należało rozstrzygnąć, uwzględniając brzmienie art. 499 zd. 2 k.c, według którego oświadczenie o potrąceniu ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Chwilę tę wyznaczała data wymagalności wierzytelności z tytułu kary umownej, (jako wierzytelności powstałej później), pokrywająca się z terminem płatności noty obciążeniowej, wskazanym w oświadczeniu o kompensacie. Do tej zatem daty naliczane były odsetki w przypadku wierzytelności, które uległy w części lub w całości umorzeniu z uwagi na potrącenie.

Wobec tego zasądzono odsetki :

- od kwoty 12.522,74 zł z tytułu faktur nr (...) za okres od 23 października 2017 r. do 16 listopada 2017 r. (termin płatności noty obciążeniowej) natomiast za okres od 17 listopada 2017 r. do 31 stycznia 2018 r. od kwoty 9.522,74 zł;
- od kwoty 8.879,64 zł z tytułu faktury nr (...) za okres od 27 października 2017 r.;
- od kwoty 25.826,23 zł z tytułu faktur nr (...) za okres od 31 października 2017 r. do 16 listopada 2017 r., natomiast za okres od 17 listopada 2017 r. od kwoty 19.704,58 zł (po uwzględnieniu łącznej kwoty potrącenia 6000 zł);
- od kwoty 25.826,23 zł z tytułu faktur nr (...) za okres od 7 listopada 2017 r. do 16 listopada 2017 r., natomiast za okres od 17 listopada 2017 r. od kwoty 22.826,23 zł (po uwzględnieniu potrącenia 3000 zł);
- od kwoty 16.397,20 zł z tytułu faktur nr (...) za okres od 14 listopada 2017 r.;
- od kwoty 5.305,85 zł z tytułu faktury nr (...) za okres od 18 listopada 2017 r.;
- od kwoty 9.699,50 zł z tytułu faktur nr (...) za okres od 21 listopada 2017 r. (po uwzględnieniu potrącenia 3000 zł);
- od kwoty 15.584,80 zł z tytułu faktur nr (...) za okres od 28 listopada 2017 r.; (po uwzględnieniu łącznej kwoty potrącenia 6000 zł)
- od kwoty 9.489,08 zł z tytułu faktur (...) za okres od 5 grudnia 2017 r., po uwzględnieniu potrącenia 3000 zł;
- od kwoty 3.655,12 zł z tytułu faktury nr (...) za okres od 8 grudnia 2017 r.;
- od kwoty 18.388,11 zł z tytułu faktur nr (...) za okres od 12 grudnia 2017 r., po uwzględnieniu potrącenia 3000 zł.

W punkcie II wyroku Sąd – w związku z częściowym cofnięciem pozwu co do zapłaty kwoty 12.522,74 zł przez pozwaną jeszcze przed zawiśnięciem sporu – umorzył na podstawie art. 355 § 1 w zw. z art. 203 § 1 k.p.c. w zakresie obejmującym żądanie przez powoda zapłaty kwoty 12.522,74 zł z tytułu faktur nr (...) ze względu na dokonanie przez pozwaną zapłaty za te faktury 1 lutego 2018 r., przed doręczeniem jej odpisu pozwu wniesionego w sprawie.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie IV na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 98 § 1 i art. 100 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy i dokonując ich stosunkowego rozdzielenia z uwzględnieniem stopnia, w jakim strony wygrały postępowanie. Powód wygrał przy tym w 78%, a pozwana w 22%.

Na poniesione przez powoda koszty niezbędne do celowego dochodzenia jego praw w łącznej wysokości 13.740 zł złożyły się opłata stosunkowa od pozwu zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w wysokości 8.323 zł, wynagrodzenie jednego zawodowego pełnomocnika będącego radcą prawnym (art. 98 § 3 w

zw. z art. 99 k.p.c.) w wysokości 5.400 zł stosownie do § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Z kolei na poniesione przez pozwaną koszty niezbędne do celowej obrony w łącznej wysokości 5.400 zł złożyło się wynagrodzenie jednego zawodowego pełnomocnika będącego radcą prawnym (art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c.) w wysokości 5.400 zł stosownie do § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Łącznie koszty postępowania wyniosły zatem 19.140 zł z czego 78% powinna ponieść pozwana, ponieważ w takim stopniu powód wygrał sprawę, co daje kwotę 14.929 zł. Ponieważ pozwana poniosła tylko koszty postępowania w wysokości 5.400 zł, toteż należało od niej zasądzić na rzecz powoda kwotę 9.529 zł, o czym orzeczono w punkcie IV.

Apelacje od tego wyroku wniosły obie strony:

Powód zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo i rozstrzygającej o kosztach procesu. Apelację oparto o zarzuty

- naruszenia przepisów prawa procesowego, które miało wynik na rozstrzygnięcie sprawy, a mianowicie art. 233 I kpc poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, a w konsekwencji dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, polegających na przyjęciu, że fakt umocowania pracowników do zawierania umów takich jak z pozwaną (...) wynikał faktu, że powód, pomimo wieloletniej współpracy z pozwaną aż do powstania sporu (..) nie kwestionował w żadnym zakresie zawartych w zleceniach postanowień umownych - w sytuacji, gdy powód nie mógł kwestionować zapisów, z którymi zapoznał się w momencie powstania sporu, a co więcej zapisów, których nie ustalał powód, a także nie ustalał (ani nie miał prawa ustalać) pracownik powoda.

- naruszenia przepisów prawa materialnego, a w szczególności naruszenie:

1. art. 97 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w przypadku gdy pracownicy powoda nie mieli upoważnienia do zaciągania zobowiązań w zakresie kar umownych z tytułu naruszenia zakazu konkurencji, a dokonanie takich czynności - nie należy do czynności, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług przedsiębiorstwa powoda, a zatem nie ziszczyły się przesłanki zastosowania ww. przepisu,

2. art. 77 z in. 1 kc poprzez jego błędne zastosowanie i nieprawidłowe uznanie przez Sąd, iż umowa o zakaz konkurencji została ważnie zawarta, w sytuacji gdy praktyką stron było zawieranie umów w sposób aktywny, tj. poprzez rozmowę telefoniczną lub komunikator trans (w trakcie których dochodziło do uzgodnienia treści umów przewozu i które nie obejmowały nawet wzmianki o karach umownych za naruszenie zakazu konkurencji), a samo przesłanie zlecenia miało charakter formalny/porządkowy i następowało później (już po zawarciu umowy przewozu),

3. art. 58 § 2 w zw. z art. 58 §3 kc, poprzez ich niezastosowanie w sprawie, w sytuacji gdy powód nie miał gwarancji i perspektywy otrzymywania zleceń od pozwanej oraz nie uzyskiwał żadnego ekwiwalentu (choćby ekwiwalentu w postaci gwarancji zleceń), a mimo to był (według pozwanej) zobowiązany do zachowania lojalności pod groźbą rażąco wygórowanej kary umownej, co stanowi naruszenie zasad współżycia społecznego i skutkuje nieważnością tak zastrzeżonej klauzuli.

W oparciu o przedstawione zarzuty wniesiono o zmianę wyroku w części zaskarżonej, poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda dodatkowo kwoty 24.000 zł wraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych:

- od kwoty 6.000,00 zł, od dnia 31.10.2017 r. do dnia zapłaty;

- od kwoty 3.000,00 zł, od dnia 07.11.2017 r. do dnia zapłaty;

- od kwoty 3.000,00 zł, od dnia 17.11.2017 r. do dnia 31.01.2018 r.;

- od kwoty 3.000,00 zł, od dnia 21.11.2017 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 6.000,00 zł, od dnia 28.11.2017 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 3.000,00 zł, od dnia 05.12.2017 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 3.000,00 zł, od dnia 12.12.2017 r. do dnia zapłaty;

Nadto wniesiono o zasądzenie na od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów procesowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych a ewentualnie o uchylenie wyroku w części zaskarżonej i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Pozwany zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo i orzekającej o kosztach procesu, zarzucając Sądowi Okręgowemu:

1. Naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) art 483 §1 kodeksu cywilnego w zw. z art. 484 §1 kodeksu cywilnego w zw. z art. 65 §1 kodeksu cywilnego - poprzez ich błędną interpretację i niezastosowanie w odniesieniu do - zastrzeżenia przez strony kary umownej za niewykonanie i/lub nieprawidłowe wykonanie zleceń spedycyjnych przez powoda (pkt 5,6,8,17 zleceń spedycyjnych), w tym w szczególności odniesieniu do obowiązku posiadania przez powoda decyzji lekarza weterynarii obejmującej na dzień wykonywania zleceń spedycyjnych pojazd) którymi powód wykonywał zlecenia przyjęte do realizacji od pozwanej;

b) art 483 § 1 kodeksu cywilnego art. 484 § 2 kodeksu cywilnego - poprzez jego błędną interpretację i błędne zastosowanie w odniesieniu do miarkowania wysokości kary umownej zastrzeżonej przez strony za naruszenie przez powoda zakazu konkurencji, a w konsekwencji błędnego miarkowania kary umownej przez Sąd do kwoty 3.000,00 złotych, a w konsekwencji zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 129.930,11 złotych (pkt I zaskarżonego wyroku) wraz z odsetkami, podczas gdy z dowodów z dokumentów zgromadzonych w toku postępowania, w tym w szczególności rejestru faktur VAT wystawionych przez powoda na rzecz (...) S.A., rozmów stron postępowania na tzw. komunikatorze oraz przesłuchania świadków i zeznań stron wynika, że brak było podstaw do miarkowani kary umownej; z ostrożności nawet w przypadku przyjęcia istnienia podstaw do miarkowania kary, podnoszę zarzut rażącego zaniżenia przez Sąd Okręgowy wysokości kary umownej do kwoty 3.000,00 złotych

c) przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego, Rozporządzenie Komisji (UE) nr 142/2011 z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi oraz W sprawie wykonania dyrektywy Rady 97/78/ WE W odniesieniu do niektórych próbek i przedmiotów zwolnionych z kontroli weterynaryjnych na granicach w myśl tej dyrektywy, jak również przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16.10.2008 r. W sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego, jak i ustawy z dnia 29.01.2004 r. o inspekcji weterynaryjnej - w odniesieniu do obowiązków powoda związanych z wykonywaniem n podstawie zleceń spedycyjnych od pozwanej transportów towarów pochodzenia zwierzęcego kat JH (nie nadających się do spożycia przez ludzi)

d) przepisów art. 1 pkt 1 lit. o, art. 6 ust. 1 a pkt 1 oraz ust. 4. pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16.10.2008 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego, jak również art. 3 ust. 2 pkt 5 lit b. ustawy z dnia 29.01.2004 r. o inspekcji weterynaryjnej poprzez ich nieprawidłową interpretację

i niezastosowanie w odniesieniu do obowiązku posiadania przez pozwanego decyzji lekarza weterynarii obejmującej na dzień realizacji poszczególnych zleceń, wymienione przez skarżącego w apelacji pojazdy;

e) art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie w zakresie dotyczącym ciężaru dowodowego po stronie powoda odnośnie obowiązku wykazania faktu prawidłowego wykonania transportu towarów w oparciu o treść umów objętych zleceniami spedycyjnymi - w tym obowiązku posiadania przez powoda decyzji lekarza weterynarii obejmującej na dzień realizacji poszczególnych zleceń pojazdy szczegółowo wskazane w pkt d) powyżej posiadania książek mycia pojazdów i realizowania mycia pojazdów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczegółowo wskazanymi w pkt. c) i d) powyżej, przy jednoczesnym przerzuceniu na pozwanego obowiązku wykazywania nieposiadania przez powoda decyzji i książki oraz niewykonania przez powoda mycia pojazdów, z których to powód wywodził skutki prawne, tj. okoliczności dotyczącej nieprawidłowego wykonania zleceń spedycyjnych przez powoda

2. Naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik postępowania, tj:

a) art. 3 w zw. z art. 233 § 1 i § 2 kodeksu postępowania cywilnego w odniesieniu odmowy przedstawienia przez powoda treści zleceń transportowych przyjętych do realizacji od (...) S.A., rejestru faktur VAT wystawionych przez (...) S.A. (pismo procesowe pozwanego z dnia 15 listopada 2018 r.), podczas gdy sam powód zeznał że są specjalne programy, gdzie każde zlecenie jest „wklepywane”, nieprzedstawienia przez powoda posiadanych decyzji lekarza weterynarii i książki mycia poszczególnych pojazdów, co przy prawidłowym zastosowaniu przez Sąd powyższych przepisów powinno znaleźć odzwierciedlenie w odniesieniu do ustalenia przez Sąd nieprawidłowego wykonania przez powoda zleceń spedycyjnych przyjętych przez powoda do realizacji od pozwanej, ilości transportów wykonanych przez powoda na rzecz (...) S.A. a tym samym ilości dokonanych naruszeń zakazu konkurencji wiążącego strony, co z kolei powinno być wzięte przez Sąd pod uwagę przy miarkowaniu wysokości kar umownych naliczonych przez pozwaną

b) art. 230 kpc w zw. z art. 231 kpc w odniesieniu do niezaprzeczonego przez powoda faktu poniesienia szkody przez pozwanego w związku z naruszeniem przez powoda zakazu konkurencji, polegająca na utracie klienta przez pozwaną, jak również w odniesieniu do ilości wykazanych przez pozwaną naruszeń zakazu konkurencji przez powoda w ilości co najmniej 31 (zgodnie z rejestrem faktur VAT wystawionych przez powoda na rzecz (...) S.A. w okresie od 01 września 2017 r. do 31 grudnia 2017 r.), wysokości szkody pozwanej na poziomie co najmniej 85.519, 94 złotych (co stanowi 5% zysku powoda z tytułu wykonania usług na rzecz pozwanej z kwoty 1.710.398,89 złotych), a biorąc pod uwagę fakt, że pozwana zarabiała na wykonywaniu zleceń dla (...) S.A. wyższe kwoty od powoda, kwota szkody związanej z utratą klienta na skutek naruszenia zakazu konkurencji przez powoda była wyższa

c) art. 232, art. 233 §1 i 2, polegającego na przekroczeniu przez Sąd Okręgowy zasady swobodnej i kontrolowanej oceny dowodów, poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i dokonanie tej oceny w sposób dowolny, w szczególności w odniesieniu do:

- treści zeznań świadków K. K. (2), P. O., K. K. (1), R. D., K. Ł., R. T. (1) i W. W. (1) - w odniesieniu do ustalenia ilości transportów faktycznie wykonanych przez powoda na rzecz (...) S.A.

- K. K. (2), P. O., K. K. (1), R. D. w odniesieniu do faktu kontrolowania przez pozwaną posiadania przez powoda decyzji lekarza weterynarii na pojazdy zgłaszane przez powoda do wykonywania transportów objętych zleceniami spedycyjnymi otrzymywanymi od pozwanej

- treści zeznań przedstawicieli w odniesieniu do kwestii ustalenia przez Sąd strony

zainteresowanej polubownym rozstrzygnięciem sporu, proponującej ugodowe zakończenie sporu, zabiegającej o spotkanie

W odniesieniu do dokumentów załączonych przez pozwaną do akt sprawy w postaci wyciągów z rozmów pracowników stron na tzw komunikatorze, a nie kwestionowanych przez powoda, potwierdzających stanowisko pozwanej odnośnie kontrolowania posiadania przez powoda dokumentów uprawniających do przewozu towarów objętych zleceniami

spedycyjnymi w trakcie współpracy stron, podejmowanych przez pozwaną bezskutecznie prób polubownego zakończenia sporu, kompetencji spedytorów powoda do negocjowania treści umów oraz propozycji ugód, stanowiska lekarza weterynarii w S. odnośnie zmian decyzji o pozwoleniu na transport towarów kat III w drodze zmiany decyzji oraz braku takiej decyzji w odniesieniu do pojazdów, którymi powód realizował transporty objęte zleceniami spedycyjnymi pozwane, które to dokumenty pozostają w sprzeczności ze stanem faktycznym ustalonym przez Sąd Okręgowy w odniesieniu do sposobu realizacji umowy przez strony, weryfikacji przez pozwaną posiadania przez powoda decyzji lekarza weterynarii na konkretne pojazdy zgłaszane przez powoda do realizacji transportów, wiedzy powoda (w tym pracowników powoda) o braku decyzji na niektóre samochody, propozycji spotkań składanych przez przedstawiciela pozwanej w celu zawarcia ugody, braku zainteresowania zawarciem ugody przez powoda

- W odniesieniu do dokumentów załączonych przez pozwanego do akt sprawy w postaci korespondencji mail składanych przez pozwaną propozycji ugody, przygotowania projektu porozumienia

3. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 328 §2 kpc odnośnie nie wskazania przyczyn dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dokumentom złożonym przez pozwaną do akt sprawy (w tym dowodów w postaci maili i rozmów na komunikatorze a wskazujących na fakt kontrolowania posiadania przez pojazdy powoda kategorii III poprzez zwracanie się o potwierdzenie posiadania przez konkretne pojazdy, na konkretne zlecenia kat. III (objęcia pojazdów decyzją lekarza weterynarii) przy jednoczesnym potwierdzeniu przez pracownika powoda Pana R. D. braku posiadania decyzji na wszystkie pojazdy, - nie kwestionowanych przez powoda), jak również odnośnie nie wskazania przyczyn dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej zeznań świadków K. K. (2), P. O., K. K. (1), R. D., K. Ł., R. T. (1) i W. W. (1) - w odniesieniu do ustalenia ilości transportów faktycznie wykonanych przez powoda na rzecz (...) S.A.

4. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 328 §2 kpc odnośnie nie wskazania przesłanek przyjętych przez Sąd do miarkowania kary umownej, rodzaju przesłanek, ich wpływu na wysokość miarkowania, uniemożliwiających w istocie pozwanemu ani Sądowi Apelacyjnemu weryfikację poprawności przeprowadzonego przez Sąd Okręgowy procesu miarkowania kar)

7. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonych w sprawie dowodów , w tym dowodów z zeznań stron i świadków oraz dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy odniesieniu do ustalenia ilości transportów faktycznie wykonanych przez powoda na rzecz (...) S.A., faktu kontrolowania przez pozwaną posiadania przez powoda decyzji lekarza weterynarii na pojazdy zgłaszane przez powoda do wykonywania transportów objętych zleceniami spedycyjnymi otrzymywanymi od pozwanej, aktywności pozwanej w zakresie polubownego rozstrzygnięcia sporu, a mających istotne znaczenia dla ustalenia istnienia podstaw faktycznych i prawnych do miarkowania wysokości kary umownej naliczonej powodowi przez pozwaną oraz granic tego miarkowania

5. niepełne, nie prawidłowe i sprzeczne z treścią dowodów zebranych w sprawie, w tym dokumentów i zeznań pozwanego, jak i świadków ustalenie przez Sąd stanu faktycznego sprawy w odniesieniu do ilości naruszeń przez pozwanego zakazu konkurencji w okresie od 01 września do 31 grudnia 2017 t. ustalonych błędnie przez Sąd na 10 „ podczas gdy z samego rejestru faktur załączonych do akt sprawy wynika, że powód w spornym okresie wystawił (...) S.A. 31 faktur, a w zasadzie wszyscy świadkowie i strony potwierdziły, że tygodniowa ilość transportów wynosiła 2-3 co przez okres 3 miesięcy przy 4 tygodniach w miesiącu daje od 32 do 48 transportów, a tym samym taka sama ilość naruszeń zakazu konkurencji przez powoda. Jest to okoliczność na tyle istotna, że powinna być ona brana przez Sąd pod uwagę przy miarkowaniu wysokości kary umownej.

6. niepełne, nie prawidłowe i sprzeczne z treścią dowodów zebranych w sprawie, w tym dokumentów i zeznań pozwanego, jak i świadków ustalenie przez Sąd stanu faktycznego sprawy w odniesieniu do braku sporu stron co do tego, że powód w ramach działalności swojego przedsiębiorstwa przewiózł określone rzeczy w określonej ilości zgodnie z treścią danej umowy. Ustalenie takie pozostaje w sprzeczności z twierdzeniami i zarzutami pozwanej, która w odpowiedzi na pozew przedstawiła dowody w postaci dokumentów wskazujących na niewykonanie i/ lub nieprawidłowe wykonanie przez powoda poszczególnych zleceń spedycyjnych skutkujących naliczeniem przez

pozwaną kar umownych, przedstawionych następnie do potrącenia z roszczeniem powoda dochodzonym w niniejszym postępowaniu.

7. naruszenie prawa procesowego art. 207 § 6 kpc, poprzez dopuszczenie dowodu z dokumentów zawnioskowanych przez powoda, tj. pisma z dnia 26.06.2017 r. Powiatowego Lekarza Weterynarii w S., pisma z dnia 26.06.2017 r. Powiatowego Lekarza Weterynarii w S., pisma Głównego Lekarza Weterynarii z dnia 24 stycznia 2018 r., pisma z dnia 19.10.2011 r. Powiatowego Lekarza Weterynarii w S., maila powoda z dnia 24.01.2019 r. do „Pana dr. S.”, pisma z dnia 25.01.2019 r. zastępcy Powiatowego Lekarza Weterynarii w S. załącznik nr 1 - załącznik nr 2 do pisma powoda z dnia 08.02.2019 r., zgłoszonych przez powoda po przeprowadzeniu postępowania dowodowego (już po przesłuchaniu świadków), bez wykazania przyczyn, dla których pisma te nie zostały złożone wcześniej, pomimo, że były w posiadaniu powoda.

W oparciu o przedstawione zarzuty wniesiono o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości,
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje,

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W myśl art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Postępowanie apelacyjne, jakkolwiek będące ze swej istoty postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że Sąd odwoławczy posiada jurysdykcyjną swobodę (a zarazem powinność) i kompetencję do ponownej samodzielnej oceny materiału procesowego, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Oceniając merytorycznie powództwo Sąd II instancji ma więc obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego, a więc dokonać prawidłowej subsumcji stanu faktycznego. Z tego też względu Sąd odwoławczy może, a jeżeli je dostrzeże - powinien, naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego popełnione przez Sąd I instancji, niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (por. np.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 roku, III CKN 812/98).

W tym świetle dokonać należało w pierwszej kolejności oceny materiału procesowego i weryfikacji ustaleń uczynionych przez Sąd Okręgowy podstawą faktyczną rozstrzygnięcia.

Po dokonaniu ponownej oceny materiału procesowego w ramach i granicach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne (zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku) znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. Sąd odwoławczy czyni te ustalenia częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przytaczania.

Kwestie szczegółowe dotyczące wyeksponowania i oceny znaczenia poszczególnych postanowień ogólnych warunków dokumentów określonych przez pozwanego mianem zleceń spedycyjnych z których to postanowień pozwany wywodzi swoje racje, zostaną jedynie uzupełnione w ramach wywodów poświęconych zarzutom apelacyjnym.

Nie oznacza to jednak uzupełnienia czy też zmiany ustaleń faktycznych przedstawionych przez Sąd Okręgowy. Zmiana zaskarżonego wyroku wynika jedynie z odmiennej oceny materialnoprawnej oświadczeń składanych między stronami, które zdaniem Sadu Okręgowego tworzyć miały umowę.

Dokonując materialnoprawnej oceny powództwa stwierdzić należy Sąd Okręgowy trafnie zakwalifikował roszczenie objęte pozwem i dla jego oceny zastosował powołane przez siebie przepisy Konwencji CMR. W tej części argumentacja

Sąd u Okreogwego nei wymaga dalszych uzupełnień lub wyjaśnień. Zasadna jest tez argumentacja prawa dotycząca oceny roszczenia o zapłatę odsetek. .

Sąd odwoławczy nie uwzględnił jedynie oceny prawnej zarzutu potrącenia. Wprawdzie Sąd przyjął bowiem zasadnie, że roszczenie o zapłatę kary umownej znajduje swoją podstawę w treści art. 483 i 484 k.c. to jednak w ocenie Sadu odwoławczego błędnie uznał, że w ramach stosunku prawnego (stosunków prawnych zawieranych w dłuższym okresie czasu i poddanych pod osąd w niniejszej sprawie) między stronami doszło do skutecznego zastrzeżenia kar umownych. Sąd przyjął bowiem że doszło do zawarcia kolejnych umów o treści wynikających z przesyłanych powodowi „zleceń spedycyjnych”. Dokumenty te jednak spełniając cechę dokumentu w postaci elektronicznej (art. 77³ k.c.), to jednak pochodziły niewątpliwie wyłącznie od pozwanego i nie zawierały podpisów żadnej ze stron. Zatem nie można przyjąć, by stanowiły dowód złożenia oświadczenia woli przez powoda (upoważnionego przez niego pracownika).

Dokonując oceny prawnego znaczenia tych dokumentów w pierwszej kolejności wziąć więc należy pod uwagę to, że z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Okręgowy (potwierdzonych zresztą także pośrednio przez pełnomocnika pozwanego na rozprawie apelacyjnej), wynika jednoznacznie, że strony procesu nie były połączone umową (porozumieniem) ramową kształtującą zasady współpracy. Każda z umów przewozu zawierana była ad hoc przez pracowników obu stron, za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Do zawarcia umowy dochodziło w wyniku negocjacji między pracownikami czy to telefonicznej czy też przy wykorzystaniu branżowego komunikatora internetowego pozwalającego na wu\wymianę komunikatów tekstowych. Z materiału procesowego wynika też jednoznacznie to, że przedmiotem negocjacji między pracownikami strony były wyłącznie elementy związane z trasą (miejscem załadunku oraz rozładunku) i czasem przewozu, a także wynagrodzeniem za świadczenie przewoźnika. Nie ma przy tym sporu między stronami co do tego, że nie były przedmiotem negocjacji zastrzeżenia kar umownych i dodatkowych obowiązków przewoźnika związanych z zakazem konkurencji. Dopiero po uzgodnieniu między pracownikami stron opisanych wyżej elementów (uznawanych za istotne przez obie strony umowy w ramach stałej praktyki między nimi) pozwany przesyłał powodów drogą elektroniczną dokument tekstowy zatytułowany „zlecenie spedycyjne” i opatrzony numerem oraz datą. Dokument ten jak wskazano wyżej nie był podpisywany przez pracownika pozwanego ani też nie był potwierdzany (odsyłany po podpisie) przez pracownika powoda. W pismach tych wyróżniano redakcyjnie część dotyczącą uzgodnionych elementów umowy (a więc poza określeniem zleceniodawcy i zleceniobiorcy także miejsca załadunku i rozładunku rodzaju pojazdy i przedmiotów przewozu oraz wysokości frachtu i waluty, w jakiej miał być rozliczony, wskazania terminu zapłaty). Nadto wskazywano dane osoby odpowiedzialnej za kontakt przy wykonywaniu umowy ze strony pozwanego). Pod tą treścią wyodrębniano redakcyjnie w każdym z przesyłanych dokumentów fragment opatrzony tytułem „warunki ogólne”, zawierający ciąg postanowień dotyczących zarówno sposobu wykonania świadczenia i obowiązków przewoźnika, praw spedytora jak i określający sankcje za nienależyte wykonanie umowy (kary umowne). W ramach tego fragmentu umieszczono też spore między stronami zastrzeżenie zakazu konkurencji (klauzulę antykonkurencyjną) usankcjonowane karą umowną.

Dokonując oceny związania strony powodowej treścią tych zastrzeżeń wziąć należy więc pod uwagę konsekwentnie eksponowaną w toku postępowania przez stronę powodową kwestię tego, że zastrzeżenia te nie były w ogóle przedmiotem negocjacji między stronami przed uzgodnieniem treści umowy.

Teza ta znajduje potwierdzenie w treści materiału procesowego – jak wskazano wyżej między pracownikami stron negocjowane były wyłącznie elementy objęte częścią zawierającego „zlecenie spedycyjne” pisma poprzedzającą „ogólne warunki”. Potwierdzeniem tego jest wypowiedź pełnomocnika pozwanego na rozprawie apelacyjnej, w trakcie której akcentował on tempo w jakim zawierane były umowy między stronami (wskazując na ich rutynowość i praktyczny brak możliwości negocjacji tych kwestii które zawarto w ogólnych warunkach.

Oceniając więc te kwestie rozważyć więc należy w świetle przepisów prawa materialnego to, w jakim momencie dochodziło do zawarcia umowy między stronami i jaka była jej treść. Zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów. Skoro zastrzeżenia kar umownych i zakaz konkurencji mają według pozwanego wynikać z treści czynności

prawnej (ich źródłem nie jest ustawa ani ustalony zwyczaj) to w pierwszej kolejności należy ustalić, czy stron działając w granicach swobody kontraktowej złożyły zgodne oświadczenia woli akceptujące te postanowienia.

Za punkt wyjścia dla tej oceny przyjąć należy wynikające jednoznacznie z materiałów procesowego wnioski, że umowy były w każdym przypadku negocjowane. Zatem dochodziły do skutku już w momencie wyrażenia przez strony (ich pracowników) zgodnych oświadczeń woli. Zastosowanie znajduje bowiem w takiej sytuacji norma art. 72 §1 k.c., zgodnie z którą jeśli strony prowadzą negocjacje w celu zawarcia oznaczonej umowy, umowa zostaje zawarta gdy strony dojdą do porozumienia co do wszystkich jej postanowień, które były przedmiotem negocjacji. W tym świetle więc momentem zawarcia umowy za pośrednictwem komunikatorów elektronicznych (w tym także branżowego komunikatora „trans”, za pośrednictwem którego pracownicy stron przesyłali sobie wiadomości tekstowe), był już moment uzgodnienia między nimi tych kwestii, które objęte były negocjacjami (a więc kwestii daty przewozu, trasy i wysokości oraz terminu zapłaty wynagrodzenia a także rodzaju przewożonego towaru i wymagań co do środka transportu). Skoro więc do zawarcia umowy doszło już w momencie ustalenia (wyrażenia przez upoważnione osoby oświadczeń pozwalających na uznanie że doszło do osiągnięcia między nimi konsensusu) co do tych elementów, które były przedmiotem negocjacji, to w świetle powołanego wyżej art. 72 §1 k.c. dokument elektroniczny generowany następnie przez pozwanego i przesyłany powodowi (jego pracownikowi) stanowił czynność następująca już (ujmując rzecz chronologicznie) po zawarciu umowy.

Oceniając znaczenie prawne tego dokumentu elektronicznego zwrócić należy uwagę nie tylko na moment jego przesłania ale też na jego treść i sposób redakcji lecz także na fakt, że był on sporządzany i przesyłany w ramach stosunku prawnego o charakterze obustronnie profesjonalnym. Po pierwsze więc dokument przesyłany już po zawarciu umowy nie może być traktowany jako oferta w rozumieniu art. 66 i 66¹ k.c. (bo oferta dotyczyć może dopiero propozycji zawarcia umowy). Brak zatem reakcji powoda w odniesieniu do tej części dokumentu, która została określona jako „ogólne warunki” i przystąpienie do wykonywania umowy nie może być poczytany jako zawarcie umowy o treści zgodnej z treścią przesłanego pisma czy to na podstawie art. 68² k.c. czy też na podstawie art. 69 k.c. Te dwie normy bowiem będą miały zastosowanie jedynie wówczas, gdy oferent złoży oblatowi propozycję zawarcia umowy o treści wynikającej z oferty. Oświadczenie to musi mieć więc charakter stanowczy i poprzedzać zawarcie umowy (jak wskazano wyżej - stanowić dopiero propozycję zawarcia umowy o treści wynikającej z oferty). W realiach niniejszej sprawy przesłanie dokumentu przez pozwaną powodowi następowało już po uzgodnieniu treści umowy (po zakończeniu negocjacji). Celem przesłania tego dokumentu nie było zatem złożenie oferty zawarcia umowy lecz potwierdzenie wynegocjowanych warunków tej umowy oraz poinformowanie powoda o „warunkach ogólnych” stosowanych przez pozwanego.

Pismo zatem w części w jakiej potwierdzało ustalone elementy umowy powinno być kwalifikowane jako dokument potwierdzający, o którym mowa w art. 77¹ k.c. W regulacji kodeksowej przewidziano, że pismo to może modyfikować treść zawartej umowy (zmieniać lub uzupełniać wynegocjowane ustalenia). O ile zatem zmiany te lub uzupełnienia nie będą zmieniały istotnie treści umowy, strony wiąże umowa o treści określonej w piśmie (dokumencie elektronicznym) potwierdzającym, chyba że druga strona niezwłocznie się temu sprzeciwi na piśmie lub (odpowiednio) w dokumencie w postaci elektronicznej (art. 77¹ §1 i §2 k.c.). W niniejszej sprawie dokument „zlecenia spedycyjnego” był w każdym przypadku sporządzany w postaci elektronicznej, zatem znajdzie dla jego oceny zastosowanie art. 77¹ §2 k.c.

Wymogiem ustawowym dla przyjęcia związania stron umową o treści wynikającej z przesłanego ex post (po zawarciu umowy) dokumentu jest to, by nie zawierał on istotnych zmian treści umowy. Jeśli zatem pismo (dokument) potwierdzające zmieniać będzie w sposób istotny postanowienia umowy zawartej w formie ustnej, to nie będzie wywoływać skutków, o jakich mowa w art. 77¹ k.c. i (nie będzie modyfikować umowy ustnej). Strony wiązać będzie umowa o treści zawartej ustnie (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 grudnia 2014 r. I ACa 980/14). W nauce także twierdzi się, że w przypadku, gdy pismo zawierać będzie zmiany istotne to nie wywoła ono skutków prawnych (por. np. M. Gutowski (red.) Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352, Warszawa 2018). Nastęstwo to będzie więc w takim przypadku niezależne od tego, czy strona, która otrzymała pismo wniosła sprzeciw.

Przyjmuje się też, że potwierdzenie istotnie zmieniające umowę wiązać będzie jedynie wówczas, gdy wyraźnie zostanie zaakceptowane przez kontrahenta. Innymi słowy dla wywołania wiążącego skutku tzw. potwierdzenia zmieniającego istotnie treść zawartej umowy konieczne jest wyraźnie oświadczenie adresata takiego potwierdzenia (nie wystarczy tzw. milcząca akceptacja wyrażająca się w braku sprzeciwu – por. G. Stojek. Art. 77(1). W: M. Frasz M. Habdas (red.) Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna (art. 1-125). Wolters Kluwer Polska, 2018.)

W nauce prawa panuje też zgodne zapatrywanie co do tego, że oceny istotności wprowadzonych zmian lub uzupełnień należy dokonać z uwzględnieniem kryterium subiektywnego, a decydujące znaczenie ma w tym zakresie punkt widzenia strony, do której kierowane jest pismo potwierdzające. Istotne będzie zatem każde postanowienie, które strona uznała za takie w trakcie zawierania umowy - por. np. M. Gutowski (red.) Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352, Warszawa 2018. Twierdzi się między innymi, że jeżeli daną kwestię którakolwiek ze stron uważała za istotną, to odnosząca się do niej zmiana zawarta w potwierdzeniu będzie zmianą istotną, chociażby z punktu widzenia zapatrywań powszechnie występujących w obrocie miało być inaczej (por. np. M. Krajeński, Zmiany regulacji formy czynności prawnych, PPH 2003, nr 7, s. 4-12).

W niniejszej sprawie w części pisma zawierającego :”ogólne warunki” umieszczano (jak jednoznacznie wynika z materiału procesowego) postanowienia dotyczące obowiązków przewoźnika (zakaz konkurencji) oraz zastrzeżenia istotnie modyfikujące zasady odpowiedzialności odszkodowawczej (postanowienia dotyczące kar umownych). Żadne z tych kwestii nie były przedmiotem negocjacji między pracownikami stron przed zawarciem umowy ustnej. Strona powodowa zaś podkreśla w toku sprawy istotność postanowień zwłaszcza zawierających tzw. klauzule antykonkurencyjne i związane z nimi kary umowne wskazując na istotne faktyczne ograniczenia, jeśli chodzi o możliwość funkcjonowania na rynku.

Przyjąć zatem należy, że kwestie objęte pismem i nienegocjowane między stronami już choćby z tych racji nie mogą być uznane za uzupełnienie nieistotnie zmieniające treść umowy zawartej ustnie. Przeciwnie – zastrzeżenia kar jako modyfikacja zasad odpowiedzialności odszkodowawczej i zastrzeżenie klauzuli antykonkurencyjnej jako nałożenie nowych niezgodzonych wcześniej świadczeń (obowiązków powstrzymania się od kontraktowania z kontrahentami pozwanego) wobec stanowiska powoda w niniejszej sprawie musi być uznane za istotne z jego punktu widzenia.

Warto zwrócić uwagę na to, że do podobnych wniosków prowadzą regulacje prawne dotyczące zawierania i modyfikacji umów sprzedaży w obrocie międzynarodowym. Zgodnie z art. 19 Konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzonej w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286 z późn. zm.) przyjęto bowiem z jednej strony że odpowiedź na ofertę, zmierzająca do jej przyjęcia, lecz zawierająca dodatkowe lub odmienne warunki, które nie zmieniają w zasadniczy sposób warunków oferty, stanowi jej przyjęcie, chyba że oferent niezwłocznie, w formie ustnej, sprzeciwi się tej niezgodności lub wyśle w tym celu zawiadomienie. Jeżeli oferent tego nie uczyni, warunkami umowy są warunki oferty, wraz ze zmianami zawartymi w jej przyjęciu.

Zarazem jednak stanowi się w art. 19 ust 3 Konwencji, że dodatkowe lub odmienne warunki, dotyczące między innymi ceny, płatności, jakości i ilości towarów, miejsca i czasu dostawy, zakresu odpowiedzialności jednej ze stron względem drugiej lub sposobu rozstrzygania sporów, uważa się za zmieniające w sposób zasadniczy warunki oferty.

W katalogu tym mieszczą się niewątpliwie klauzule dotyczące zastrzeżenia kar umownych (jako dotyczące zakresu odpowiedzialności jednej ze stron). Regulacja ta nie mająca wprawdzie zastosowania w niniejszej sprawie dowodzi jednak jak postrzegane jest w cywilnym obrocie międzynarodowym pojęcie zmiany istotnej (zasadniczej) wprowadzonej do umowy przez zmieniające przyjęcie oferty (będące w swej istocie instytucją zbliżoną do zmieniającego potwierdzenia zawarcia umowy). Ma to znaczenie w niniejszej sprawie dla oceny prawnej istotności postanowień dotyczących kar umownych i dodatkowo nie pozwala na przyjęcie, by stanowiły one jedynie nieistotne uzupełnienie lub zmianę w rozumieniu art. 77¹ k.c.

W rezultacie w ocenie Sądu odwoławczego nie można też upatrywać skutku prawnego polegającego na związaniu powoda treścią umowy jaka miałaby wynikać z tej części przesyłanych powodowi przez pozwanego dokumentów

określonych jako zlecenia spedycyjne, która zamieszczona została w ramach wyodrębnionej redakcyjnie części zawierającej postanowienia określone mianem ogólnych warunków.

Sposób redakcji „zleceń spedycyjnych” i fakt że pochodzą one od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego sugeruje, że wolą autora tych dokumentów było zawarcie w wyodrębnionej części zbioru postanowień które mają obowiązywać kontrahenta jako element stosowanego przez pozwanego wzorca umownego (bez potrzeby negocjacji tych postanowień). Do takich konkluzji prowadzi też ocena stanowiska pozwanego w toku sprawy wskazujące na sposób opracowania wzoru umowy i praktyczne trudności w zakresie negocjowania całości postanowień istotnych z perspektywy zabezpieczenia interesów pozwanego.

Wobec przyjętej przez pozwanego w redakcji dokumentu nomenklatury (a także przy uwzględnieniu wcześniejszych uwag co do braku negocjacji między stronami przed zawarciem umowy klauzul objętych treścią zawartych w kolejnych zleceniach „ogólnych warunków”) rozważyć należy więc, czy zachodzą podstawy prawne dla przyjęcia że zastrzeżenia z których wywodzi pozwany roszczenia przedstawiane do potrącenia wiążą strony na podstawie art. 384 k.c.

Zgodnie z tym przepisem ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy (§1) . Według § 2 w razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego. Z kolei art. 384 § 4 stanowi, że jeżeli jedna ze stron posługuje się wzorcem umowy w postaci elektronicznej, powinna udostępnić go drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorzec ten przechowywać i odtwarzać w zwykłym toku czynności.

Z treści art. 384 k.c. wynika, że postanowienia wzorca umownego (a więc także ogólne warunki) wiążą strony niezależnie od tego, czy objęte były konsensusem.

W judykaturze wskazuje się więc z jednej strony na szczególny reżim prawny wzorca umownego, upatrując jego istoty w tym, że stanowi on kwalifikowane oświadczenie woli przedsiębiorcy adresowane do jego kontrahenta, a jego postanowienia wiążą na wzór elementów wymienionych w art. 56 k.c. . Jako takie kształtować będzie ono treść stosunku prawnego jedynie po spełnieniu szczególnych przesłanek o których mowa w art. 384 k.c. (por. np. wyrok SN z dnia 20 lipca 2017 I CSK 704/16 i tam cytowane wcześniejsze wypowiedzi judykatury).

Zgodnie z art. 384 §1 k.c. przesłanką związania wzorcem jest obecnie doręczenie wzorca (ogólnych warunków) przed zawarciem umowy. Art. 384 §1 k.c. w obecnym brzmieniu obowiązuje od 10 sierpnia 2007 roku (został ukształtowany ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 82, poz. 557). Zwrócić należy uwagę na to, że poprzednim brzmieniu ustawa wymagała, by wzorzec został doręczony przy zawarciu umowy. Z uzasadnienia projektu ustawy z 13 kwietnia 2007 roku wynika zaś, że ustawodawca zmierzał do jasnego wyrażenia zasady, że wzorzec umowy powinien być doręczany drugiej stronie przed jej zawarciem. Wyjaśniono, że jedynie to gwarantuje możliwość zapoznania się z treścią przyszłej umowy. Zatem regulacja w obecnym kształcie zawiera w sobie element gwarancyjny, jeśli chodzi o ochronę praw kontrahenta przedsiębiorcy posługującego się wzorcem umownym. Formalną przesłanką związania tego podmiotu postanowieniami wzorca, które nie były przedmiotem negocjacji i konsensusu w chwili zawierania umowy jest to by wzorzec został doręczony kontrahentowi przed zawarciem umowy.

Nie chodzi tu zatem o doręczenie „przypadkowe” - niezwiązane z zawieraną umową (np. doręczenie „przy okazji” zawierania wcześniejszej umowy). Doręczenie wzorca musi bowiem być dokonane z czytelną dla kontrahenta intencją uczynienia go elementem konkretnej umowy zawieranej między stronami. Gwarancyjny charakter normy art. 394 §1 k.c. wyraża się bowiem w tym, że kontrahent musi wiedzieć nie tylko o tym, iż przedsiębiorca korzystał lub korzysta z wzorca. Doręczenie wzorca musi być uczynione w taki sposób, by kontrahent wiedział o tym, że wzorzec (jego postanowienia) według woli przedsiębiorcy ma stanowić element zawieranej umowy, co umożliwić zawarcie umowy z rozeznaniem co do treści stosowanego wzorca (a więc także pozwala na odmowę zawarcia umowy bądź też na podjęcie

negocjacji i zawarcie umowy zawierającej postanowienia odstępujące od wzorca wiążące strony zgodnie z art. 385 §1 k.c.).

Zatem nie wystarcza to, że w innej (wcześniejszej) umowie (umowach) z tym samym kontrahentem przedsiębiorca posługiwał się wzorcem (niezależnie od tego czy uczyniło to skutecznie i zgodnie z prawem). Norma art. 384 §1 k.c. wymaga, by w odniesieniu do konkretnej (projektowanej, negocjowanej) umowy przedsiębiorca wyraził wobec kontrahenta w sposób jednoznaczny wolę posłużenia się konkretnym wzorcem umownym, czego znakiem (wyrazem) ma być doręczenie tego wzorca. Jak wskazano bowiem wyżej wzorec także w judykaturze Sądu Najwyższego stanowi rodzaj jednostronnego oświadczenia woli wiążącego drugą stronę wyłącznie w przypadku zaistnienia przesłanek ustawowych. Wola ta powinna więc zostać zakomunikowana kontrahentowi wyraźnie przed zawarciem umowy.

W realiach niniejszej sprawy pozwany jako powołujący się na postanowienia warunków ogólnych nie wykazał, by zachował przesłanki z art. 384 §1 k.c. w odniesieniu do tych umów, z których wywodzi swoje prawo do kar umownych. Jak wskazano wyżej ogólne warunki jako element dokumentu elektronicznego kreowanego dopiero po zawarciu kolejnych umów przy użyciu środków służących do komunikacji elektronicznej między pracownikami stron, doręczał te warunki (elektroniczne) już po zawarciu umowy. Zatem nie może powoływać się na wiążący charakter postanowienia wzorca zgodnie z art. 384 §1 k.c.

Sąd odwoławczy rozważał też możliwość zastosowania w sprawie normy art. 384 §2 zdanie pierwsze k.c. i uznania, że ogólne warunki wiążą stroną powodową na tej podstawie. Zgodnie z tą normą w razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści.

Zastosowanie tej normy wymaga jednak wykazania po pierwsze istnienia zwyczaju posługiwania się ogólnymi warunkami w stosunkach danego rodzaju. Po wtóre konieczne jest też udowodnienie udostępnienia możliwości łatwego zapoznania się z konkretnym wzorcem.

W odniesieniu do pierwszej przesłanki posługiwanie się wzorcem dotyczyć musi nie tyle konkretnego przedsiębiorcy, co określonej sfery stosunków gospodarczych (a więc np. branży, czy też typu, względnie specyfiki świadczonych usług, lub zawieranych stosunków umownych). Jako przykłady wskazuje się w nauce i orzecznictwie sferę umów bankowych czy też ubezpieczeniowych (por. np. wyroki SN z dnia 11 kwietnia 2013 r., II CSK 456/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 144; co do umowy kredytu – wyrok SN z dnia 25 lipca 2013 r., II CSK 191/13, OSNC 2014, nr 4, poz. 45, umów pocztowych, telekomunikacyjnych, leasingu, umów związanych z korzystaniem z basenów, miejsc parkingowych itp. Zaznacza się w nauce, że doręczenie wzorca nie wchodzi zwykle w rachubę w przypadku umów adhezyjnych, gdy do zawarcia umowy dochodzi bez osobistego kontaktu między stosującym wzorec a adherentem, np. za pomocą automatów (parkingi, stacje benzynowe, sprzedaż z wolnostojących urządzeń albo za pomocą środków służących do bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Wskazuje się też że w przypadkach gdy doręczenie jest technicznie możliwe (nieutrudnione), niezbędna jest każdorazowa ocena istnienia zwyczaju. Ocena ta musi być dokonywana z ostrożnością i z uwzględnieniem potrzeby ochrony słusznych interesów adherenta.

Przyjmuje się, że o istnieniu zwyczaju można mówić tylko wtedy, gdy praktyka posługiwania się wzorcem jest powszechna wśród ogółu osób oferujących dobra lub usługi danego rodzaju. Jako przykłady podaje się usługi i umowy związane z korzystaniem z pływalni lub myjni). Zarazem praktyka ta musi być utrwalona (wystarczająco trwała) w stopniu, który umożliwia przyjęcie, że okoliczność posługiwania się wzorcem przeniknęła do świadomości przeciętnego kontrahenta podmiotów stosujących wzorec.

Formuluje się przy tym zapatrywanie, że zwyczaj może w niektórych wypadkach wymagać wyraźnego zwrócenia uwagi kontrahenta na zastosowanie wzorca i poinformowania o możliwości i sposobie łatwego zapoznania się z jego treścią.

Wreszcie zwraca się uwagę na konieczność uwzględnienia uwarunkowań praktycznych dotyczących możliwości doręczenia wzorca i zakłada się, że im doręczenie wzorca jest bardziej kłopotliwe, tym niższe wymagania należy stawiać przesłance warunkującej możliwość związania wzorcem w inny sposób. W tym przypadku jako przykład podaje

się sytuację drobnych czynności życia codziennego gdzie do zawarcia umowy dochodzi natychmiast po nawiązaniu kontaktu osobistego przez strony i w związku z tym doręczenie wzorca będzie zwykle kłopotliwe. Wówczas zwyczajowe udostępnienie w inny sposób, np. przez wywieszenie, jest dla niego nawet dogodniejsze.

Zarazem wskazuje się na konieczność wykładni restryktywnej art. 384 § 2 zdanie pierwsze k.c. i przyjmowania w razie wątpliwości za niezbędne doręczenie wzorca (por. np. R. Trzaskowski (w:) J. Gudowski (red.) Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, wyd. II. Wolters Kluwer Polska, 2018, komentarz do art. 384 k.c.

W tym kontekście w nauce wymienia się także sferę umów przewozowych jako objętą tym zwyczajem (por. np. R. Trzaskowski, *ibidem*).

Stwierdzić jednak trzeba (odwołując się do opisanego wyżej wzorca oceny i wykładni art. 384 §2 k.c. , że uwaga ta dotyczy umów adhezyjnych (zawieranych przez przystąpienie osoby korzystającej z usług przewoźnika, których warunki nie są negocjowane). Podmiotem posługującym się wzorcem jest w takim przypadku przewoźnik, a adresatem – osobna korzystająca z jego usług. W realiach sprawy niniejszej posłużenie się wzorcem miało dotyczyć umowy zawieranej z przewoźnikiem przez podmiot świadczący usługi spedycyjne. Kolejne umowy były odrębnie negocjowane, a podmiotem posługującym się wzorcem miał być spedytor. Nie zachodziły żadne z opisanych w nauce trudności z doręczeniem wzorca przed zawarciem umowy (strony komunikowały się elektronicznie przekazując sobie informacje przez przekaz bezpośredni - oświadczenia głosowe i pisemnie za pośrednictwem komunikatora elektronicznego jak i przez przesyłanie zredagowanych dokumentów drogą mailową). Zatem nie można przyjąć, by pozwany miał jakąkolwiek trudność w przekazaniu powodowi przed zawarciem konkretnej umowy wzorca (ogólnych warunków), którym chciał się posłużyć i który chciał uczynić elementem kreowanego konkretną umową stosunku prawnego. Pozwany nie przedstawił żadnych innych dowodów, z których wynikałoby, że w ramach obustronnie profesjonalnych umów w branży spedycyjnej dotyczącej drogowych przewozów towarowych w obrocie międzynarodowym, jest zwyczajowo przyjęte stosowanie wzorca umownego przez spedytora zawierającego umowy z przewoźnikami.

W istocie argumentacja pozwanego sprowadza się do dwóch kwestii. Po pierwsze powołuje się on na szybkość negocjowania i zawierania umów, wykluczającą możliwość negocjowania wszystkich postanowień istotnych dla spedytora (w tym postanowień dotyczących kar umownych i klauzul antykonkurencyjnych). Po wtóre powołuje się na powszechność zastrzeżenia takich klauzul w umowach przewozowych obustronnie profesjonalnych.

Odnosząc się do tych kwestii stwierdzić należy że samo powołanie się na (wymuszane realiami obrotu gospodarczego) tempo interakcji bezpośrednich prowadzących do zawarcia umowy w branży, w której działają obie strony procesu i wywodzona stąd konieczność ograniczania procesu negocjacji do elementów związanych stricte ze świadczeniem przewoźnika oraz wynagrodzeniem za to świadczenie, nie upoważnia do twierdzenia, iż pozostałe zwłaszcza istotne dla spedytora postanowienia mające wprowadzać (zmieniać) ustawowe zasady odpowiedzialności odszkodowawczej przewoźnika (kary umowne) czy też nakładać na przewoźnika istotne dla jego działalności obowiązki (ograniczenia w zakresie swobody pozyskiwania innych zleceń od kontrahenta spedytora) są zwyczajowo umieszczane w okólnych warunkach. Przeciwnie – realia obrotu gospodarczego świadczą o tym, że postanowienia te (rzeczywiście często stosowane w praktyce) nawet jeśli nie są objęte bezpośrednimi negocjacjami, to znajdują wyraz w ofercie (projekcie umowy) przesyłanej w wyniku wstępnych negocjacji kontrahentowi. Umowa zawierana jest często w taki sposób, że po wstępnym uzgodnieniu elementów świadczeń obu stron, zlecający (spedytor lub przewoźnik) przesyła zleceniobiorcy (przewoźnikowi lub podprzewoźnikowi) drogą elektroniczną zlecenie z naniesionym podpisem osoby upoważnionej do reprezentowania zleceniodawcy, zawierające także postanowienia nie objęte wstępnymi ustaleniami. Przesłanie takiego dokumentu zawiera jednak zazwyczaj żądanie odesłania (najczęściej skanu) z naniesionym podpisem osoby upoważnionej do działania w imieniu zleceniobiorcy (co ma świadczyć jednoznacznie o akceptacji treści przesłanej umowy). Niekiedy spotyka się też praktykę oparta o treść normy art. 68² k.c. lub 69 k.c. (w treści samej oferty spotkać można zastrzeżenie, że brak odmowy jej przyjęcia w określonym czasie powodować będzie uznanie, że umowa o treści zgodnej z przesłaną ofertą została zawarta). Zatem nie jest także spedytorzy zwyczajowo tego rodzaju klauzulę zawierającą w ramach wzorca w rozumieniu art. 384 k.c.

Praktyka obrotu gospodarczego w branży reprezentowanej przez strony przyjmuje więc mechanizmy mające zapewnić skuteczność prawną postanowień nieobjętych wstępnymi ustaleniami stron w inny (zgodny z regulacją prawną dotyczącą zawierania umów) sposób, niż przez odwołanie się do konstrukcji wzorca umownego (ogólnych warunków umowy). Jak wskazano wyżej w realiach niniejszej sprawy zachowanie pozwanego polegające na przesłaniu po zakończeniu negocjacji zlecenia zawierającego wyodrębnione „ogólne warunki” nie może być jednak w niniejszej sprawie kwalifikowane jako złożenie oferty zawarcia umowy zawierającej w sobie także nienegocjowane postanowienia.

Po wtóre pozwany w żaden sposób nie wykazał, by udostępniał kontrahentom wzorzec (ogólne warunki) w taki sposób, by mogli oni z łatwością dowiedzieć się o jego treści. Podkreślić należy, że przepis art. 384 §2 k.c. wymaga nie tylko tego by przedsiębiorca manifestował na zewnątrz (wobec potencjalnych kontrahentów) fakt posługiwania się w swojej praktyce ogólnymi warunkami ale także wykazania że treść tych warunków rzeczywiście udostępniał przed zawarciem umowy (np. poprzez zamieszczenie tekstu wykorzystywanego wzorca umownego na własnej stronie internetowej czy też w miejscu gdzie zawierane są umowy, w sposób umożliwiający potencjalnemu kontrahentowi zapoznanie się z ich treścią).

Nie jest wystarczające (jak wskazano wcześniej) przesłanie wzorca przy okazji zawierania innej umowy). Tego rodzaju doręczenie nie może bowiem z jednej strony świadczyć o tym, że takim samym wzorcem posługiwać się będzie stale także w odniesieniu do innych umów. W realiach sprawy dostrzec zaś należy, że nie wykazano by wzorzec był zredagowany i udostępniany kontrahentom przed zawarciem umowy w postaci odrębnej (nie zawierającej postanowień konkretnej umowy) jednocześnie zaś pozwany korzystał z różnych wzorców o czym świadczą zmiany w numeracji poszczególnych postanowień w kolejnych zleceniach złożonych do akt sprawy.

Z drugiej zaś strony nie można w takiej sytuacji mówić o spełnieniu przesłanki obiektywnej możliwości łatwego zapoznania się przed zawarciem kolejnej umowy z wzorcem, który przedsiębiorca zamierza wykorzystać do współkreowania jej treści. W rezultacie także ta przesłanka nie została w sprawie wykazana.

Nie może świadczyć o akceptacji wzorca zachowanie się powoda po powstaniu sporu między stronami polegające na formułowaniu propozycji ugodowych. W świetle materiału procesowego powód bowiem negował fakt związania go umową w zakresie klauzuli antykonkurencyjnej. Powołanie błędnej argumentacji prawnej (twierdzenie o tym, że pracownik negocjujący z pozwanym nie był uprawniony do wyrażania zgody na związanie powoda tego rodzaju klauzulą) nie zmienia tego, że propozycje ugodowe nie mogły być uznane za formę przyznania faktu zaakceptowania związania klauzulą antykonkurencyjną. Istota ugody w świetle art. 917 k.c. jest bowiem poczynienie sobie wzajemne ustępstw przez strony stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać. Zatem poszukiwanie sposobu wygaszenia niewątpliwie eskalującego sporu między stronami (zwłaszcza w kontekście ekspozycji przez pozwanego w toku sporu wieloletniej współpracy gospodarczej tych podmiotów) przez złożenie propozycji ugodowych nie może być uznane za mające jakiegokolwiek znaczenie dla oceny walidacji między stronami postanowień ogólnych warunków kwestionowanych przez powoda.

Dodać też należy, że ocena treści stosunku prawnego w tym także ocena prawna obowiązywania ogólnych warunków umowy w ramach konkretnego stosunku prawnego należy do kwestii związanych z zastosowaniem prawa materialnego. Jak wyjaśniono wyżej normę prawa materialnego Sąd odwoławczy ma obowiązek stosować z urzędu niezależnie od stanowisk stron. W ramach tego obowiązku mieści się konieczność korygowania (w granicach apelacji) z urzędu uchybień stwierdzonych przy ocenie dokonanej przez Sąd I instancji

W rezultacie stwierdzić należy, że pozwany nie wykazał, by w ramach treści stosunków prawnych łączących strony na podstawie kolejnych zleceń objętych sporem należało uwzględnić zastrzeżenia, z których pozwany wywodzi obecnie zarzut potrącenia.

Te okoliczności powodują, że zarzut potrącenia należy uznać za bezzasadny także w części uwzględnionej przez Sąd Okręgowy i stosując normę art. 386 §1 k.p.c. należy zmienić wyrok Sądu I instancji uwzględniając w całości apelację powoda.

Przesądzenie kwestii braku związania powoda postanowieniami kreującymi kary umowne powoduje, że bezprzedmiotowe stają się pozostałe zarzuty apelacji powoda.

Z przyczyn opisanych wyżej apelacja pozwanego także podlega oddaleniu w całości. Wszystkie zarzuty i argumenty pozwanego dotyczą bowiem wyłącznie dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny zarzutu potrącenia w tej części, w jakiej nie został on uwzględniony (czy to w następstwie zamiarkowania kary umownej za naruszenie klauzuli antykonkurencyjnej czy też w zakresie nieuwzględnienia kary umownej za nienależyte wykonanie obowiązków związanych z udokumentowaniem posiadania przez powoda właściwych pozwoleń administracyjnoprawnych, jeśli chodzi o użyte do wykonywania umów przewozu pojazdy).

Skoro zaś zastrzeżenie kar umownych uczynione zostało w ramach ogólnych warunków, uznanych stosownie do wcześniej przedstawionej argumentacji, za nieobowiązujące w ramach stosunku prawnego między stronami to także wywodzone stąd i przedstawione do potrącenia z wierzytelnością dochodzoną w pozwie roszczenie pozwanego uznać należało w całości za bezpodstawne. Czyni to zbędnym dokonywanie szczegółowych ocen zarzutów pozwanego zmierzających do wykazania dokonania przez Sąd błędnej oceny tego roszczenia zwłaszcza świetle przepisów prawa publicznego (dotyczących obowiązków sanitarnych przewoźnika żywności).

Stąd też jedynie ubocznie zauważyć należy, że nawet przyjęcie za obowiązujące między stronami zastrzeżenia kary umownej powodowałoby konieczność oceny zachowania się pozwanego w kontekście normy art. 5 k.c. Przypomnieć należy, że zgodnie z tą normą nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Nie budzi wątpliwości obecnie w praktyce że norma ta znajduje też zastosowanie w profesjonalnym obrocie gospodarczym. Zatem przedsiębiorca wykonujący prawa formalnie wynikające z umowy także jest związany wzorcem postępowania wyprowadzonym z treści art. 5 k.c. Nie może zatem prawa swojego traktować w sposób instrumentalny i sprzeczny z jego celem.

W tym kontekście wziąć należy pod uwagę to, że celem zastrzeżenia kar umownych w przypadku nienależytego wykonania umowy przewozu było usankcjonowanie sytuacji, w których przewoźnik spełnia świadczenie sprzecznie z jego treścią narażając na szkodę czy to kontrahentów pozwanego czy też pozwanego. Z materiału procesowego wynika, że przez cały okres współpracy między stronami pozwany nigdy nie zakwestionował poprawności świadczeń powoda. Nie wykazano też, by wobec pozwanego były formułowane zarzuty przez władzę publiczną (organy sanitarne) dotyczące użycia niewłaściwych pojazdów do wykonania umowy. Zwrócić wreszcie należy uwagę na to, że normy prawne powołuje w apelacji dla wykazania, iż Sąd Okręgowy błędnie ocenił kwestię możliwości wykorzystania przez powoda pojazdów opisywanych w apelacji do przewożenia towarów objętych kolejnymi umowami (zleceniami spedycyjnymi) między stronami w istocie swej dotyczą publicznoprawnych obowiązków przewoźnika i są sankcjonowane przez prawo administracyjne (a w przypadkach stanowiących przestępstwo przez prawo karne). Jeśli tak to zastrzeżenie zawarte w ogólnych warunkach dotyczące dokumentów weterynaryjnych może być traktowane jako forma swoistego „przeniesienia” przez pozwanego na powoda odpowiedzialności publicznoprawnej za wykonywanie przewozu żywności niewłaściwym (nieobjętym odpowiednią decyzją administracyjną) środkiem transportu. Zatem w przypadku stwierdzenia przez właściwe organy państwowe faktu naruszenia przez przewoźnika norm powoływanych w apelacji, to przewoźnik miał ponosić zarówno ryzyko jak i odpowiedzialność za ewentualne kary nałożone z tego tytułu.

W tym świetle dostrzec należy, że pozwany nie żądał dokumentacji dotyczącej pojazdów w toku długotrwałej współpracy między stronami. Żądania takie sformułował dopiero po ustaniu współpracy i powstaniu konfliktu związanego przyjęciem przez pozwanego że powód przejął nieuczciwie ważnego dla pozwanego klienta. Sformułowanie dopiero po powstaniu konfliktu o zupełnie innym tle, zarzutów że powód nie wylegitymował się wobec

pozwanego odpowiednią dokumentacją weterynaryjną, nie może być oceniane inaczej, jak próba instrumentalnego wykorzystania zastrzeżenia kary umownej, sprzeczna z opisanym wyżej jej celem (naruszająca więc normę art. 5 k.c.).

Przyjęta wyżej argumentacja powoduje, że apelacja pozwanego musi być uznana za bezzasadną w całości. Nie oznacza to przesądzenia, że powód nie dopuścił się względem pozwanego czynu nieuczciwej konkurencji o którym mowa w art. 3 ust 1 lub art. 12 ust 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1010 z późn. zm.) i nie przesądza o ewentualnej odpowiedzialności powoda z tego tytułu, gdyż kwestia ta nie była przedmiotem oceny w niniejszej sprawie. Rozstrzygnięcie niniejsze sprowadza się bowiem jedynie do uznania, że pozwany nie wykazał, by wprowadzono do treści stosunku prawnego łączącego strony postanowienia dotyczące kar umownych, z których wywodził zarzut potrącenia.

Stąd też apelację pozwanego oddalono w całości (art. 385 k.p.c.).

Modyfikacja orzeczenia co do istoty sprawy spowodowała konieczność odpowiedniej zmiany orzeczenia co do kosztów procesu.

Biorąc pod uwagę że powód wygrał proces w całości na podstawie art. 98 k.p.c. należało zasądzić na jego rzecz całość kosztów procesu podlegających zwrotowi zgodnie z tą normą i ustalonych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia . Na koszty te składa się opłata od pozwu (8323 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego (5400 zł) a także opłata od pełnomocnictwa (17 zł).

Orzekając o kosztach postępowania odwoławczego stosowano normę art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c.. Odrębnie rozliczyć należało koszty wywołane apelacją pozwanego i apelacją powodów.

Pozwany w zakresie własnej apelacji przegrał postępowanie odwoławcze w całości wobec czego zobowiązany jest do zwrotu powodowi kosztów poniesionych w związku z tym postępowaniem.

Na koszty te składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego, ustalone w kwocie 4050 zł jako 75% stawki minimalnej adekwatnej do wartości przedmiotu zaskarżenia stosownie do treści §10 ust 1 pkt. 2) w zw. z §2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm.)

Jako przegrywający pozwany jest zobowiązany nadto do poniesienia kosztów związanych z apelacją powoda. Na koszty wywołane tą apelacją składa się opłata od apelacji (1200 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego (2700 zł) ustalone jako 75% stawki minimalnej adekwatnej do wartości przedmiotu zaskarżenia stosownie do treści §10 ust 1 pkt. 2) w zw. z §2 pkt. 5 cytowanego rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r.

Agnieszka Sołtyka Krzysztof Górski Leon Miroszewski